

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

Національна академія педагогічних наук України

Інститут спеціальної педагогіки

Ю. В. Рібцун, О. Г. Рібцун

СЛОВНИЧОК для ДІТОЧОК:

ПАРОНІМИ

*Методичний посібник
для роботи з дітьми 4–6 років*

Схвалено для використання
в дошкільних навчальних закладах

Київ • Світлич • 2012

Схвалено для використання в дошкільних навчальних закладах комісією з дошкільної педагогіки та психології
Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України
(лист № 1.4/18-Г-228 від 12.04.2011 р.)

Рецензенти

Нижковська О. В., методист вищої категорії відділу науково-методичного забезпечення змісту дошкільної освіти Інституту інноваційних технологій і змісту освіти МОНмолодьспорту України;

Товкач І. Є., старший викладач кафедри методик і технологій дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка;

Кудан І. Д., вихователь-методист ДНЗ № 572 Оболонського району м. Києва.

Рібдун Ю. В.

Р49 Словничок для діточок: пароніми : метод. посіб. / Ю. В. Рібдун, О. Г. Рібдун. — К. : Світлич, 2012. — 133 с. : іл.
ISBN 978-966-8506-18-5

У методичному посібнику подана система роботи з ознайомлення дітей 4–6 років зі словами, схожими за звучанням — паронімами. Запропоновано розвивальні ігри та вправи зі словами-паронімами, подано тлумачення значення кожного зі слів, а також репрезентативний мовленнєвий матеріал.

Посібник призначено для вихователів дошкільних навчальних закладів загального розвитку і спеціальних компенсуючого типу, вчителів початкових класів, учителів-логопедів, учителів-дефектологів, студентів педагогічних спеціальностей, батьків дітей 4–6 років.

ББК 74.102я7

Усі права захищено. Заборонено передрук,
копіювання, публікацію в електронному вигляді
без письмового дозволу видавництва.

© Рібдун Ю. В., Рібдун О. Г.,
текст, ілюстрації, 2012

ISBN 978-966-8506-18-5

© Видавництво "Світлич", 2012

Чи то ліс, чи то ліс,
Чи то ким, чи то ким,
Чи то ким, чи то ким,
Звуки плутати не слід.

(Л. Андриєнко)

ВСТУП

Із самого малечку і до глибокої старості людина опановує рідну мову, збагачує та удосконалює її. В цьому їй допомагають різноманітні словники, кожен з яких має свою спрямованість. Багато-тисячні словники української мови призначені для дорослих, а от для дітей молодшого шкільного віку, а тим паче для дошкільнят, словників майже немає, хоча саме в дошкільному віці діти починають вивчення рідної мови. Цей методичний посібник подає словничок паронімів для роботи з дітьми, які досягли чотирирічного віку.

Пароніми (від грец. *пара-* — поруч та *онома* — ім'я) — це слова, близькі за своїм звучанням, але різні за значенням. Пароніми розрізняють за складом і лексичним значенням.

За звуковим складом пароніми бувають як одно-, так і різнокореневі. Так, наприклад, однокореневі пароніми відрізняються лише суфіксами чи префіксами: *консервний* — пов'язаний із консервами, призначений для консервів; який виробляє консерви — консервний завод (ніж); *консервований* — спеціально оброблений для запобігання псуванню; те, що зберігається (знаходиться) в консервних банках — консервовані овочі (фрукти); *сніговий* — покритий снігом, утворений зі снігу, який несе сніг — снігові замети; *сніжний* — багатий на сніг — сніжна зима; *враховувати* — брати до уваги, зважати на щось — враховувати помилку; *підраховувати* — визначати наявність, кількість чогось — підраховувати прибуток. Різнокореневі пароніми відрізняються одним або кількома звуками: *коледж* — вищий або середній навчальний заклад — медичний

коледж; *котедж* — невеличкий замський житловий будинок — дерев'яний *котедж*; *антарктичний* — той, що стосується Антарктики — антарктична експедиція; *арктичний* — той, що стосується Арктики — арктичний холод.

За лексичним значенням розрізняють синонімічні (*слимак* — *слизняк*, *притаїтися* — *причайтися*), антонімічні (*експорт* — *імпорт*, *пусто* — *пусто*), семантично близькі (*крикливий* — *кричущий*, *ніготь* — *кіготь*) та семантично різні пароніми (*ефект* — *афект*, *орден* — *ордер*).

Використання паронімів у художній літературі робить мовлення героїв яскравішим, емоційно насиченішим, створює каламбур, тобто емоційну гру слів: "Сумніваюсь, чи ти козак чи кізак, — засміявся задоволений своїм жартом Варчук" (*Михайло Стельмах*).

Матеріал посібника допоможе розвинути фонематичний слух, слухову увагу та пам'ять дитини, збагатити лексичну складову її мовлення. Звичайно, при спілкуванні з дошкільнятами термін "пароніми" не вживають, а лише пропонують їм слова, схожі на слух, але різні за значенням, звертаючи особливу увагу на відмінність у звучанні та вимові таких слів.

Фонематичний слух — здатність розрізняти звуки мовлення, впізнавати їх — відіграє провідну роль на ранніх етапах розвитку мовлення дитини. Саме фонематичний слух створює основу для повноцінного фонематичного сприймання. Структура процесу **фонематичного сприймання** є багаторівневою та містить сенсорний, перцептивний і смисловий рівні. На *сенсорному* рівні відбувається диференціація звуків мовлення за акустичними ознаками, на *перцептивному* — виділення константних корисних ознак фонем (усвідомлення положення органів артикуляційного апарату під час вимови певного звука в різних фонетичних позиціях) та їх узагальнення, а на *смисловому* здійснюється розуміння значення цілих слів (*Є. Ф. Соботвич, І. Е. Соботвич*).

До двох років дитина у нормальному онтогенезі добре розрізняє на слух усі звуки мовлення, що свідчить про достатній рівень розвитку у неї фонематичного слуху, а отже, і слухового сприймання (сенсорний рівень). У словах з'являються стійкі

звукові заміни, що обумовлені недостатньою сформованістю артикуляційної бази звуків (тобто неправильним положенням органів мовнорухового апарату). У віці 2,5 років дитина вже добре диференціює слова-пароніми (чи *квазіпароніми*, як зазначають українські лінгвісти), що різняться акустично та артикуляційно далекими звуками (наприклад, [б] — [г]: *білка* — *гілка*), артикуляційно далекими, але акустично близькими звуками (наприклад, [с] — [ш]: *миска* — *мишка*). У три роки дитина розрізняє пароніми, що містять артикуляційно близькі, але акустично далекі звуки (наприклад, [р] — [л]: *Марина* — *малина*), артикуляційно та акустично близькі звуки (наприклад, [и] — [і], [з] — [с]: *дим* — *дім*, *коза* — *коса*). У віці 4-5 років дитина, яка нормально розвивається, диференціює всі звуки мовлення як на слух, так і у вимові.

Паралельно з розвитком фонематичного слуху у дитини формується **фонетичний слух**, тобто вміння сприймати та аналізувати складову структуру мовлення. Завдяки фонетичному слухові дитина впізнає фонему у різних фонетичних позиціях, виділяє з різних складових ланцюжків, у дошкільників формуються практичні звукові та морфологічні узагальнення. Фонетичний слух оцінює також спотворення вимови. Фонематичний і фонетичний слух разом складають *мовленнєвий слух*, який оцінює правильність почутого мовлення та контролює власний.

Після чотирьох років у дитини з'являються первинні навички звукового аналізу, що є важливою передумовою опанування у подальшому навичок писемного мовлення. З п'яти років і упродовж навчання в початкових класах формуються та закріплюються вміння розрізняти голосні і приголосні, тверді та м'які, дзвінкі та глухі звуки; здійснювати частковий і повний звуковий аналіз слів, пояснювати значення слів-паронімів.

Недорозвиток фонематичного та фонетичного слуху може стати причиною порушень як усного (фонетико-фонематичний недорозвиток мовлення), так і писемного мовлення (дислексія, дисграфія). Саме тому як пропедевтична загальноосвітня, так і логопедична корекційна робота у цьому напрямі потребують значної уваги з боку педагогів.

Як користуватися посібником

Методичний посібник "Словничок для діточок: пароніми" складається з двох розділів.

У першому з них — *"Буду звуки я вивчати, з ними хочу я пограти"* — ми пропонуємо розвивальні ігри та вправи, що стануть гарною підготовчою базою для відпрацювання паронімічних пар, засвоєння їх значення та розрізнення на слух.

За одне заняття доцільно провести з дітьми не більше двох ігор чи вправ. До матеріалу другого розділу можна переходити тільки тоді, коли дитина без помилок виконає підготовчі ігрові завдання.

У другому розділі — *"Кожна сторінка — мовна перлинка"* — подано паронімічні пари слів із тлумаченням значення кожного слова, які проілюстровано у віршах та малюнках. Віршовані мініатюри насичені словами-паронімами, вони легкі для розуміння та швидко запам'ятовуються дітьми. А це сприяє не лише удосконаленню фонематичного слуху, а й виробленню почуття ритму, розвитку вербальної пам'яті та мислення. Доступне тлумачення значення кожного зі слів паронімічної пари дозволить збагатити словниковий запас дітей, розширить коло уявлень про навколишній світ, розвине їх описове зв'язне мовлення.

Читаючи вірш *чотирирічним* дітям, робіть акцент голосом на словах, які схожі за звучанням. Після прочитання поставте малюнкові запитання за змістом твору, повторіть паронімічну пару слів, наголосіть на їх звуковій схожості і дайте можливість дитині відшукати зображення відповідних предметів на малюнках або навколо себе. Дитині, якій вже виповнилося *п'ять років*, прочитайте віршик, запитайте, чи помітила вона в тексті схожі за звучанням слова. Нехай дитина назве паронімічну пару і самостійно, по можливості, пояснить значення кожного зі слів.

Не переобтяжуйте дитину віршованим матеріалом. На одному занятті бажано використовувати не більше двох паронімічних пар. Ретельно добирайте той матеріал, який є доступним і зрозумілим саме для вашої дитини. Якщо ви помітили, що п'ятирічна дитина відчуває труднощі у розрізненні хоча б кількох паронімічних пар, слід обов'язково проконсультуватися зі фахівцем-логопедом.

Методичний посібник розрахований на вихователів дошкільних навчальних закладів, учителів початкових класів, учителів-логопедів, учителів-дефектологів, які можуть використовувати його під час індивідуальної чи підгрупової роботи з дітьми, а також для батьків дошкільнят та молодших школярів.

Крім того, за матеріалами методичного посібника можна проводити консультації для батьків, педагогічні наради, семінари та методичні об'єднання.

БУДУ ЗВУКИ Я ВИВЧАТИ, З НИМИ ХОЧУ Я ПОГРАТИ

(Ігрові вправи для ознайомлення зі звуками)

Здатність чути та розрізняти на слух звуки мовлення слід розвивати у дитини вже з перших днів її життя. Достатній рівень сформованості фонематичного сприймання має дуже важливе значення для загального психофізичного розвитку дитини, адже воно лежить в основі розуміння мовлення та засвоєння мови.

Малюк в 11 місяців вже здатний сприймати і розрізняти звуковий склад слова, а в 1 рік 8 місяців починає диференціювати звуки за смислорозрізнювальними ознаками, завдяки чому у нього закріплюється зв'язок між звучанням слова та його значенням (Є. Ф. Соботвич). Саме з цього віку малюк із задоволенням виконує більш складні завдання за добре знайомими словами: "Покажи мені, де миска. А де мишка?"

Вміння чітко вимовляти слова та тонко диференціювати звуки рідної мови знадобляться дітям і при опануванні грамоти, адже чимало слів української мови пишеться, відповідно до фонетичного принципу письма — "як чуємо, так і пишемо".

Передумовою оволодіння фонетико-фонематичною складовою мовлення є розвиток слухової уваги й пам'яті, спрямованості уваги на фонологічну структуру слова, вдосконалення слухового та слухо-просторового пізнання, навичок слухового контролю. З метою розвитку цих процесів варто використовувати пропонувані у цьому розділі ігрові завдання та вправи зі звуками і словами. Адже для дитини чотирьох-п'яти років провідною є саме ігрова діяльність. Оволодіння вищезазначеними навичками дасть змогу дитині в подальшому успішно навчатися в школі та засвоювати предмети мовного циклу.

Чекаємо гостей

- **Мета.** Розвиток слухової уваги і пам'яті, спрямованості уваги на фонологічну структуру слова.
- **Обладнання:** музичні іграшки (музичний трикутник, бубон, барабан).
- **Опис ігрового завдання.**

Дорослий пропонує дітям здогадатися, хто саме іде до них у гості — їжачок, зайчик чи ведмедик, читає вірш.

Ось ідуть до вас, малюта,
Друзі лісові — звірята.
Перший гість дріботить —
Їжачок до нас спішить.
Другий гість стрибає —
Зайчик поспішає.
А ведмідь крокує —
Мед, малину чує.

(О. Рібіцка)

Педагог зазначає, що якщо йтиме їжачок, ви почуєте звук музичного трикутника (дрібно стукає паличкою по трикутнику), якщо стрибатиме зайчик, ви почуєте звук бубна, а якщо до нас йтиме ведмедик, ви почуєте удари в барабан.

Маленькі неслухнясики

- **Мета.** Активізація слухової уваги за допомогою мовленнєвих звуків.
- **Опис ігрового завдання.**

Дорослий розповідає, що зайчєня і ведмежа без маминого дозволу пішли гуляти та заблукали у лісі. Звірята стали плакати. Педагог пропонує дитині відгадати: хто саме плаче — зайчєня ("А-а-а!" — високим голосом) чи ведмежа ("А-а-а!" — низьким голосом). Мами також упізнали своїх малят за голосом, знайшли їх та повели додому.

- **Мовленнєвий матеріал.**

Ген у лісі, де межа,
Гірко плаче ведмежа.
Воно, може, заблудилось
Чи малиною об'їлось?
Ні, он мама в холодочку
Рве малину для синочка.
Все в порядку, та однак
Галасує, та ще й як!
То на нього, щоб ви знали,
Три комаринки напали!

(Автор невідомий)

Жабки й журавель

- **Мета.** Активізація слухової уваги шляхом подачі та зміни звукових сигналів.
- **Обладнання:** сюжетна картинка із зображенням журавля, що ходить по болоту, з-під латаття визирають жабки; бубон.
- **Опис ігрового завдання.**

Дорослий демонструє дітям картинку, пояснює: "У журавля ноги довгі. Вишукуючи жабку, він ходить повільно, — так, як зараз звучить бубон". (Педагог повільно б'є в бубон, а діти ходять, високо піднімаючи ноги, як журавлі). "Побачили жабки журавля і почали тікати, стрибаючи швидко-швидко, щоб сховатися від нього. Так швидко, як зараз звучить бубон". (Педагог швидко б'є в бубон, а діти стрибають, наче жабки).

Педагог по чергово змінює темп звучання бубна, а діти, відповідно, ходять, наче журавлі, та стрибають, наче жабки.

- **Мовленнєвий матеріал.**

Журавель в теплий день
Вийшов погуляти.
Жабенята полякались,
Стали всі тікати.

(О. Рибчин)

Веселий дощик

- **Мета.** Активізація слухової уваги та пам'яті шляхом високристання немовленнєвих звуків.
- **Обладнання:** музичні інструменти (металофон, бубон, брязкальце).
- **Опис ігрового завдання.**

Дорослий повідомляє, що веселий дощик стукає до нас у віконце і хоче погратися з нами. Педагог читає вірш:

Дощик, дощик, що ти ллєш,
Погулять нам не даєш?
По доріжці: кап-кап,
(Грає на металофоні).

По калюжках: ляп-ляп.

(Б'є у бубон).

А в струмочку: буль-буль.

(Дзвенить брязкальцем).

Повтори, що ти почув.

(Летар невідомий)

Педагог пропонує дитині підтворити послідовність звуків дощу.

Можна змінювати як послідовність звучання, так і самі інструменти.

Що ти чуєш — покажи

- **Мета.** Розвиток у дітей фонематичного сприймання шляхом показу їм відповідних зображень на позначення джерела звука.
- **Обладнання:** магнітофон, предметні картинки (малюк плаче, телефон, годинник, молоток, чайник, кіт).
- **Опис ігрового завдання.**

Дорослий пропонує дитині уважно слухати звуки, вмикав магнітофон, по чергово викладає картинки із зображенням тих предметів, які звучать. Педагог вмикав аудіозапис, а потім знову вмикав його. Дитина, почувши звуки, показує відповідне зображення.

Бажано, щоб пропонуваний запис мав помірний темп.

З білочкою в ліс підем

- **Мета.** Розвиток у дітей фонематичного сприймання шляхом впізнавання ними мовленнєвих звуків різних видо-родових груп.
- **Обладнання:** іграшки (білочка, зайчик, їжак, змія, вовк, дятел, ялинка).
- **Опис ігрового завдання.**

На килимку оформлений куточок лісу: звірята, птахи, дерева. (Можна, щоб замість іграшок були залучені діти іншої групи). Педагог знайомить дітей з білочкою, яка запросила їх до себе в гості, показує окремо кожну тваринку, називаючи її,

просить привітатися; тваринки відповідають на привітання "своєю мовою".

Після слів:

Ви по лісу прогуляйтеся
Та до всього прислухайтеся.

— діти довільно рухаються по лісовій галявині. Педагог імітує голос, наприклад, іжачка: "Ф-ф-ф", діти швидко підбігають до нього.

Веселий Грайлик

- **Мета.** Удосконалення слухового та слухо-просторового гнозису.
- **Обладнання:** лялька-хлопчик, 2 комплекти музичних іграшок, ширма.
- **Опис ігрового завдання.**

Дорослий знайомить дітей із лялькою — хлопчиком Грайликом, від його імені звертається до дітей:

Добридень, малята!
В мене іграшок багато.
Вони співучі й голосні,
Тож впізнайте їх самі.
(Ю. Рибич)

Педагог послідовно демонструє звучання улюблених музичних іграшок Грайлика та викладає їх на серветку. Другий комплект іграшок — за ширмою. Далі педагог пропонує послухати, який інструмент прозвучить з-за ширми, знайти відповідну іграшку на серветці й відтворити її звучання.

Так чи ні

- **Мета.** Розвиток слухового контролю.
- **Обладнання:** іграшки, предметні картинки; 2 кружечки (червоного і зеленого кольору).
- **Опис гри.**

Варіант 1. Дорослий показує дитині іграшку. Повідомляє, що буде називати її іноді правильно, а іноді — ні, пропонує малюку уважно слухати і, коли він почує помилкову назву, сплескувати в долоні (наприклад: *лялька, матка, лялька, лялка, лялька, ляка* і т.д.).

Варіант 2. Перед дитиною розкладається кілька предметних картинок. Дорослий просить дитину при правильному наазиванні предмета піднімати кружечок зеленого кольору, при хибному — червоний.

На подальших заняттях завдання виконується тільки на вербальному матеріалі.

Будь уважним

- **Мета.** Вправлення у частковому звуковому аналізі.
- **Попередня робота:** ознайомлення з поняттями "звук", "спільний звук".
- **Опис гри.**

Варіант 1. Дорослий читає вірш і пропонує дитині назвати той звук, який зустрічається в ньому найчастіше.

Варіант 2. Дорослий пропонує малюку пригадати якомога більше слів з певним звуком.

- **Мовленнєвий матеріал.**

[С]

Скоро-скоро
мовить Гапка
скоромовки-
сиотиканки.
Слово в слово
слава ловко
скоро мовить
скоромовки.

(Скоромовка)

[З]

Трипудовий гарбуз
На горолі загруз.
А на цей гарбуз
Сів а дитини чорногуз.
Каже він до діток:
— Сіли ми на горбок.

І не ана чорногуза,
Що він сів на гарбуза.
(М. Стельмах)

[Ц]

Йшли по травинці кіт і лисиця,
Була в них казок скарбниця.
А одна казочка — без кінця:
Були собі баран і вівця,
Накосили стіг сінця.
А я знов почну з кінця:
Були собі баран та вівця...
(З народного)

[Ч]

В чаплі чорні
Черевички.
Чапля чапа
До подички.
(Потішка)

[Ш]

Шве Луша, вишиває,
Шубку лядьлі дошиває.
Шарф і шаровари
Шити мама допомагає.
(Т. Козоміць)

[Ж]

Я зібрав жуків чимало,
Та вони всі повтікали.
Я — за ними. Ну й дива!
Заповзли вони в слова:
Жар, кажан, пожежа,
Жито, жаба, вежа,
Баклажан, пружина,

Жало, пуж, крижина...
Де жуки пі? Покажи,
Позбирати допоможи!
(І. Сичовик)

[Л]

В садочку у Пилипа
Була велика липа.
Не лінь було Пилипу
Щодня полоти липу.
"Спасибі", — до Пилипа
Лопоче листям липа.
(М. Титарчук)

[Р]

Юра ловить рибку довго,
Скоро мовить скоромовку:
Випірнай-но, рибко, близько!
Розсилай-но срібні бризки!
Щоб піймав я карася —
Карася з поросля!

(М. Титарчук)

Магазин

- *Мета.* Формування навичок часткового звукового аналізу.
- *Обладнання:* іграшки.
- *Попередня робота:* ознайомлення з поняттями "звук", "перший (останній) звук".
- *Опис гри.*

Дорослий пропонує дитині пограти в магазин і виставляє на імпровізований прилавок іграшки.

Варіант 1. Провокує дитину придбати будь-яку з іграшок, визначивши перший (останній) звук в її назві (наприклад: *ведмежа, північ*).

Варіант 2. Дитина може взяти тільки ту іграшку, в назві якої є запропонований звук (наприклад, звук [с]: *слон, конструктор, автобус*).

Схожі слова

- **Мета.** Зосередження уваги на звучанні римованих слів. Вправлення у знаходженні римованих слів.
- **Опис справи.**

Дорослий читає вірш і пропонує дитині знайти схожі за звучанням слова.

Самостійно добирайте мовленнєвий матеріал, грайте у "рими". Це буде цікавим і корисним заняттям. Вивчайте напам'ять з дитиною віршовані мініатюри, і це не лише розвине пам'ять дитини, а й збагатить її словник, розвине чуття мови.

- **Мовленнєвий матеріал.**

Йшов грибочок на горбочок
Й зачепився за пеньочок.
Не здолав грибок горбка,
Та й лишився біля пенька.

Іній, іній срібнозорий
Ніжно вкутає осокори,
І в саду всі гілочки
Одяглися в зірочки.

Взяв Сергійко пиріжок
Та й подався на лужок.
Поряд біг і пес Дружок –
Поглядав на пиріжок.
Вдвох вертали із лужка,
Тільки вже без пиріжка.

Білка скочала на гілку,
Розгойдала гілку білка.
Погойдалась білка трішки
Та й майнула по горішки.
(В. Кравчук)

Звуки-непосиди

- **Мета.** Розвиток слухової уваги. Формування вміння розрізняти значення слів близьких за звуковим складом.
- **Обладнання:** картинки на позначення паронімічних пар.
- **Попередня робота:** пояснення значення слова "непосиди", впізнавання та розрізнення слів-паронімів (наприклад: злива – слива, каша – казка, миска – мишка, шапка – сапка, Лука – рука, гілка – гірка і т. д.).

Спочатку покажіть дитині пару зображень, назвами яких є слова-пароніми. Переконайтесь, що дитина розуміє значення цих слів, де, наприклад, тачка, а де качка. Потім кількість картинок можна збільшувати до 4–6. Якщо у дитини почали з'являтися помилки за умови знання усіх назв зображень, це свідчить про недостатній розвиток у неї уваги.

- **Опис гри.**

Дорослий розповідає малюку, що є діти, які й хвилини не можуть встати на місці – все б їм бігати, стрибати, тому й називають їх непосидами. Повідомляє, що до цієї гри завітали звуки-непосиди. Пустуючи, вони стрибають з місця на місце, від чого змінюється значення слів. Дорослий читає вірш і пропонує дитині виправити помилки.

Запропонуйте дитині назвати пари паронімічних зображень. Якщо дитині вже виповнилося 4 роки і вона робить помилки у назвах знайомих картинок (крім назв зі звуками [л] та [р]), слід звернутися за допомогою до фахівця-логопеда.

- **Мовленнєвий матеріал.**

[Г] – [К]

У саду стояла качка,
У дворі гуляла тачка.
Захотілося тій тачці
Покататися на качці.

[Б] – [Д]

Повела матуся бочку.
 Вибирати огірочки.
 А татусь у холодочку
 Під засолку мисе дочку.

[Т] – [З]

На вогні стояв козел.
 Кашу в нім варив котел.
 Пахне смачно від козла.
 Гарна каша у котла.

(А. Сокол, О. Конечна)

Схованки

- *Мета.* Формування вміння виділяти та розрізняти слова, які схожі за своїм звуковим складом.
- *Обладнання:* картки із зображенням паронімічних пар.
- *Опис гри.*

Дорослий розповідає дитині, що у віршованих рядках сховалися слова, які дуже схожі між собою, і пропонує знайти їх та розповісти, що означає кожне з них, якими саме звуками вони різняться.

Щоб дитині було легше впоратися із завданням, акцентовано вимовляйте слова-пароніми, особливо наголошуючи на звуках, що змінюються.

На початкових етапах, добираючи паронімічні пари, корисно використовувати картинки. Згодом можна обмежитися лише уявою.

Якщо дитина вже вміє читати, запропонуйте їй знайти на окремих картках, якими саме буквами відрізняються підкреслені слова.

- *Мовленнєвий матеріал.*

[Л] – [Г]

Котик Мурчик — наш голубчик.
 Лапки білі, зубки гострі.
 Ходить котик тихо,
 Буде мишкам лихо!

(З народної)

[А] – [И] та [К] – [М]

Каже Килинка:
 — Калинка — не малинка!
 — Так, так, Килинко.
 Гірка калинка!

(Г. Вайко)

[В'] – [Л'] та [З] – [С]

Дід Олекса взяв візок.
 І поїхав у лісок.
 Навантажив дров візок.
 Тих, що дав йому лісок.

(О. Рибчин)

[ТИ] – [ТІ], [Н] – [Н']

Обгородив город весь тин.
 Від тину — проходила тинь.
 Гарбуз тут вилерся на тин.
 А огірки сховались в тинь.

(Ю. Рибчин)

[МИ] – [М'І] та [Ш] – [С]

Прибігла Мишка до Мишка.
 — Позич горіхів півмишка!
 Сказав Мишко до тої Мишки.
 — А ти мені — медку півмишки.

(В. Лурдт)

[ЛИ] – [ЛІ] та [Г] – [Н]

Під горою хвойний ліс.
 За горою хижий лис.
 Вкрита травами гора.
 Збоку — лисяча нора.
 В ній хитрюга неспроста
 Від собак хова хвоста.

Як навідався в курник,
То відразу півень зник!

(В. Гринько)

[Н] – [Л], [П] – [К] та [С] – [Ж]

По рецепту на базарі
Дятел вибрав окуляри,
Натягнув собі на ніс.
Полетів трудитись в ліс.
У осінню хмуру пору
Хитрий жук заліз під кору.
Дятел глянув, сів на сук.
Носом тук – і згинув жук.
Ось які-то окуляри
Вибрав дятел на базарі.

(М. Стецьмак)

[Н] – [М] та [Г] – [Х]

З неба падав білий сніг.
А кругом лунає сміх.
Що дзвенить це? Може, сніг?
Ні, — дзвінкий дитячий сміх!

(О. Рибачук)

[БИ] – [Б'І], [ЛИ] – [Л'І] та [КИ] – [К'І]

Сивий бик приліг на бік –
Він удець поспати звик.

Хитрий лис прибіг у ліс.
Ковбаси з села приніс.

Кит подумав, що він кіт –
Мишу ловить на обід.

(О. Лещак, Е. Мілтовська)

КОЖНА СТОРІНКА – МОВНА ПЕРЛИНКА

(Ілюстрований словничок паронімів)

Порушення фонематичного сприймання у дітей призводить до невміння диференціювати близькі за звучанням чи схожі за артикуляцією звуки рідної мови, що породжує значні відставання у поповненні словника, формуванні граматичної будови та зв'язного мовлення. Саме тому значну увагу педагоги мають спрямовувати на розвиток фонематичного сприймання.

Розвиток фонематичного сприймання здійснюється на таких рівнях:

- **сенсорному** – шляхом удосконалення стану імітаційного мовлення;
- **перцептивному** – шляхом відпрацювання диференціації слів-паронімів.

При формуванні фонематичного сприймання на перцептивному рівні доцільно використовувати пари слів, які містять такі звуки:

- а) акустично та артикуляційно далекі звуки:
сирічка – сипічка, мак – рак, білка – гілка;
- б) артикуляційно далекі, але акустично близькі звуки:
мишка – мищка, сарка – шапка, качка – тачка;
- в) артикуляційно близькі, але акустично далекі звуки:
лак – рак, Марина – машина, Карина – казина;
- г) артикуляційно та акустично близькі звуки:
кит – кіт, дим – дім, коза – кося.

У цьому розділі пропонуємо приклади слів-паронімів для різних пар звуків. До всіх слів подано пояснення їх значень, а також ілюстрації у вигляді віршованих мініатюр, насичених словами-паронімами та карток із зображеннями, що відповідають цим словам або асоціюються з ними.

Читання дітям віршів, в яких зустрічаються слова-пароніми, звертає їхню увагу на звукове оформлення слів, їх смисловий контекст. Працюючи з молодшими дітьми, слід пояснювати або уточнювати значення більшості слів, виділяти голосом слова-

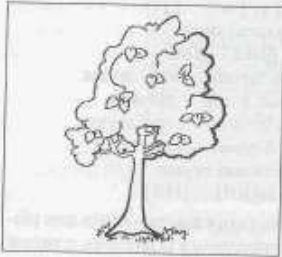
пароніми у вірші та підкреслювати звуки, якими вони відрізняються. Старших дошкільнят можна спонукати знаходити на слух пароніми без інтонаційних підказок з боку дорослого, а також до самостійного пояснення значення слів паронімічної пари.

Картки із зображеннями допомагають формувати навички фонематичного сприймання — диференціації та вимови схожих звуків. Спершу дорослий називає кожне зображення, потім пропонує дитині впізнати слово на слух та показати відповідну картку. Далі дорослий показує дитині картку, а дитина називає відповідне слово. На початку роботи слід пропонувати дітям називати картинки окремо, потім — у парі.

У пропорованих віршованих мініатюрах слова-пароніми підкреслені, а букви, що позначають звуки, якими вони відрізняються, виділені. Для тих пар звуків, які викликають найбільші труднощі, для кращого відпрацювання подано не один, а кілька прикладів.

[А] — [І]

ГРАБ — ГРИБ

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Росте в лісі граб,
А під грабом — гриб.
Щоранку граба гриб вітає,
Проте шапки не знімає.

(О. Рибчин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Граб — це листяне дерево з сірою гладенькою корою.
Гриб має ніжку, на яку одягнена шапочка, росте у лісі.

[А] — [У]

ЛЯЛЬКА — ЛЮЛЬКА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Є у мене лялька,
А у ляльки — люлька.
Покладу я ляльку спати,
Буду люльку колихати.
Люлька буде хить та хить.
Тихо! Лялька спить.

(Ю. Рибчин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Лялька — це іграшка, яка зображує людину.

Люлька — це невеличке ліжечко для спання і колисання дитини; колиска.

МАЛЯР – МУЛЯР

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Будівельники працюють –
Дитсадок вони будують.
Муляр стіни там мурує,
Маляр всі їх пофарбує.
Вікна, двері залюбки
Зроблять тут робітники.

(О. Рибич)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Маляр – це майстер, який фарбує приміщення та предмети.
Муляр – це майстер, який зводить стіни.

[А] – [О]

САМ – СОМ

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Спить
Сам
Собі
Сом.

Спати
Самому
Солодко
Сому.

(Г. Храпач)

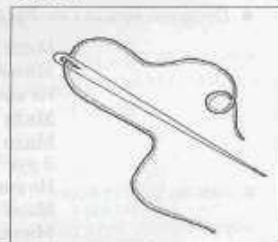
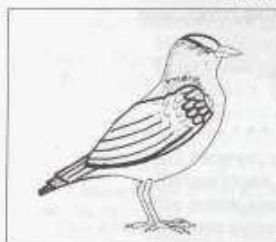

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Сам – це значить один.

Сом – це велика хижа риба.

ГАЛКА – ГОЛКА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Дуже любить шити галка,
В неї є для цього голка.

Швидко дуже шие галка,
Вправно рухається голка.
(О. Рибич)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Галка – це птах з чорно-сірим пір'ям, який зимує у нас. Його можна побачити у дворі.

Голка – це гостра тоненька металева паличка з пушком, якиєю шиють або вишивають.

МИЛА – МИЛО

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Мила
Милитись
Не вміла,
Мила
Мило
З рук
Не змила.
Мама
Милила
Уміло,
Мама
З Мили
Змила мило.
(Г. Бойко)

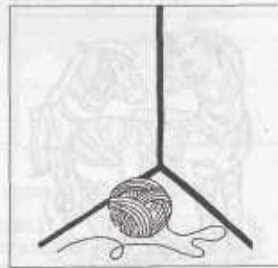
- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Мила – це ім'я дівчинки.

Мило – це невеличкий запашний брусок, яким мивуть руки.

[О] – [У]

КОТОЧОК – КУТОЧОК

- Послухай віршики і знайди у них схожі слова.

Ой був собі коточок,
Украв собі клубочок,
Та й сховав у куточок.
(З народних)

Кіт, коточок, котик –
Легідні слова.
Кіт, коток, коточок –
Іграшка жива.
Він голівку схилив,
Сяде у куток –
І такий він милий,
Гарний наш коток.

(О. Костун)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Коточок — це маленький кіт; котик.

Куточок — це місце в кімнаті, де з'єднуються дві стіни, кут.

[Е] — [У]

ЗЕБРИ — ЗУБРИ

- Послухай віршик і знайди в ньому схожі слова.

В зоопарку живуть зебри,
В зоопарку живуть зубри.
Чорні й білі смуги в зебри,
Шуби теплі носять зубри.

(О. Рібацки)

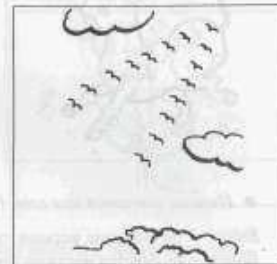
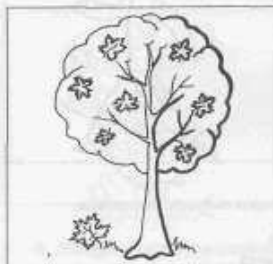
- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Зебри — це невеликі коні в білу і чорну смугу, батьківщина яких — далека Африка.

Зубри — це великі рогаті бики, які живуть у лісі.

[Е] — [И]

КЛЕН — КЛИН

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Восени жовтіє клен.
Летить у вирій пташиний клин.
Весною розпустився клен,
Летить додому пташиний клин.
(О. Рібацки)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Клен — це дерево, що має лапаті листя з гострими кінцями.

Клин — це трикутна, висунута гострим кінцем вперед, форма.

[И] — [О]

БИЧОК — БОЧОК

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Проти сонечка бичок.
Білий виставив бочок.
"Я не буду більш брикати,
Краще буду засмагати".
(В. Каменчук)

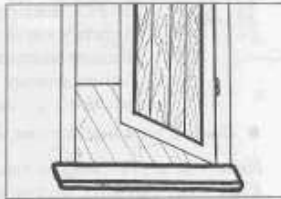
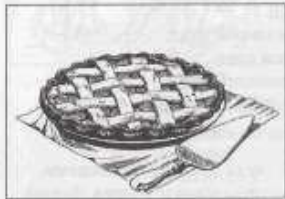

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Бичок – це синочок корови, теля.

Бочок – це бокова частина предмета.

ПИРІГ – ПОРІГ

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Спекла бабуся смачний **пиріг**.
Його остудити несла за **пиріг**.
Та зачепилась вона за **пиріг**.
На землю скотився гарячий **пиріг**.
(Ю. Рибцун)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Пиріг – це печений виріб із тіста з начинкою.

Поріг – це товста дошка, закріплена на підлозі під дверима.

[И] – [У]

СИНІЧКИ – СУНИЧКИ

- Послухай вірши та скороговку і знайди у них схожі слова.

Синічці-синіччю.
Де ростуть **сунічки**?
Летіть, подивіться,
І до нас верніться.
Сказали **синічки**:
"На зрубі **сунічки**.
Час їх вже збирати,
Тож біжіть із хати".

(М. Завадівська)

Смагляву сунічку
Скловала **синічка**.
– **Сунічка** солодка? –
Спитала сорока.
– Солодке сало, –
Синічка сказала.

(Скоромовка)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Синічки – це маленькі пташки з жовтими животиками, які залишаються зимувати.

Сунічки – це маленькі червоні солодкі ягідки, які ростуть у лісі.

[БІ] – [Б'І]

БІК – БІК

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

По дорозі йшов бик.
 Білий бік і сірий бік.
 В правий бік, у лівий бік.
 Позирав сердито бик.
 На траві розлігся бик.
 Сонцю свій підставив бік.

(О. Рибун)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Бик – це велика рогата свійська тварина; тато теляти.

Бік – це бокова частина предмета; напрямок руху.

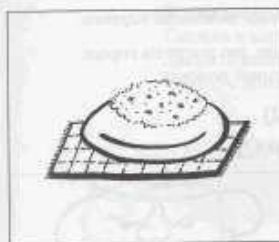
[БУ] – [Б'І]

БУЛОЧКА – БІЛОЧКА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Дуже люблять білочки
 З горішками булочки.
 Білочки горішки рвуть.
 З ними булочки печуть.

(Ю. Рибун)

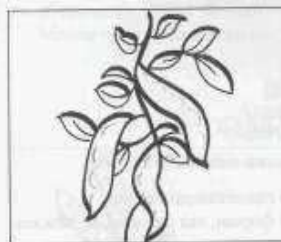
- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Булочка – це невеличкий виріб з тіста.

Білочка – це руденька маленька тваринка з пухнастим хвостиком.

[Б'] – [Д']. [Б] – [Д]

БІБ – ДІД

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Посадив старезний дід
 На городі собі біб.
 Величезний виріс біб.
 Аж сшеснув руками дід.

(Ю. Рибун)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Біб — це схожа на квасолю рослина, що росте на городі.

Дід — це батько тата або мамі; старий чоловік.

[Б] — [Д]

ГРАБ — ГРАД

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Мішце дерево **граб**,
Та побив його **град**.
Думу думає **граб**,
За що ж бив його **град**?

(О. Рибчин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Греб — це листяне дерево з сірою гладенькою корою.

Град — це частинки льоду круглої форми, які падають на землю.

[Б] — [М]

БАНКА — МАНКА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

На столі стояла **банка**,
В ній була дрібненька **манка**.

Брала мама оту **банку**,
Сипала в каструлю **манку**.
Зварить мама **манну** кашу,
Нагодусь доньку **Машу**.
(О. Рибчин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Банка — це скляна посудина, в якій консервують овочі та фрукти, зберігають крупи чи варення.

Манка — це дрібненька крупа з пшениці; манна крупа.

[Б] — [П]

БАБКА — ПАПКА

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

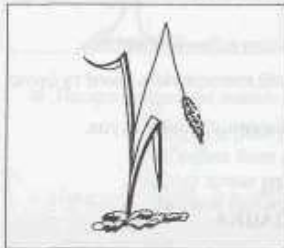
На столі біліла панка,
А на ній сіла бабка.
Петрик швидко фарби взяв,
Панку всю розмалював.
І тепер вся в квітах панка,
Серед них – чудова бабка.
(Ю. Рибчин)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Бабка – це комаха, що має прозорі крила, великі очі та довгий тулуб.

Панка схожа на книгу. У панці зберігають папери, малюнки.

БИЛИНА – ПИЛИНА

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

У полі хиталась билина,
Упала на неї пилина.
Зігнулась тоненька билина –
Важкою була та пилина.
(О. Рибчин)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Билина – це стебло рослини.

Пилина – це дрібна часточка землі, що перебуває у повітрі.

КРАБ – КРАП

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

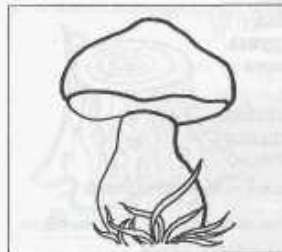
З моря виліз сірий краб.
З хмарки дощик: крап та крап.
Любить дощик сірий краб.
Дош на спинку крабу: крап.
(Ю. Рибчин)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Краб – це морський рак.

Крап – це звук крапель дощу або води, що падає.

ГРИБ – ГРИЦ

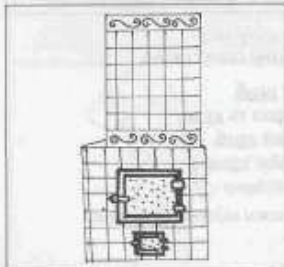
- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Сидить хлопець, наче **гриб**.
Хворий він, у нього **грип**.
Доки не пройде той **грип**,
Він сидітиме, мов **гриб**.
(О. Рибун)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Гриб має ніжку, на яку одягнена шапочка.
Грип – це хвороба.

ГРУБКА – ГРУПКА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

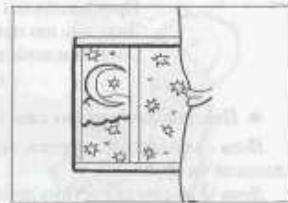
У бабусі тепла **грубка**.
Біля грубки діток **групка**.
Казочки прийшла пора –
І притихла дітвора.
Не гуде тепленька **грубка**.
Слуха казку діток **групка**.
(О. Рибун)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Грубка – це невеличка пічка, яку топлять, щоб у домі було тепло.
Групка – це кілька людей, що знаходяться разом.

[П'] – [Н']

ПІЧ – НІЧ

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

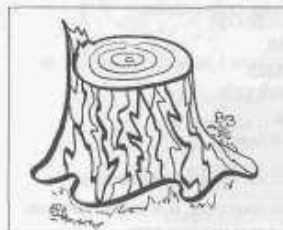
Листо приходить тиха **ніч**.
Залізає дід на **під**.
Так хропе він цілу **ніч**.
Що адригається вся **під**.
(Ю. Рибун)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Під використовують для приготування їжі.
Ніч – це темна частина доби (з вечора до ранку).

[П] – [Д]

ПЕЇНЬ – ДЕНЬ

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Ось приходить ясний день.
Прокидається і пень.
Знає він, що прийде день. –
Знов зазеленіє пень.
(Ю. Рибчин)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Пень – це частина дерева, що залишилася після того, як його спилили чи зрубали.

День – це світла частина доби (від ранку до вечора).

[П] – [Т]

КРІП – КРІТ

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

На городі росте кріп.
Рве його щоденно кріт.
Дуже любить чорний кріт
На обід поїсти кріп.
(О. Рибчин)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Кріп – це духмяна рослина, що росте на городі. Її додають до страв.

Кріт – це невелика тварина, що живе під землею.

[М] – [Т]

МИША – ТИША

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Ніч прийшла, у домі тиша.
Запекрбля під піччю миша.
Враз втекла із дому тиша.
Бо її злякала миша.

(Ю. Рибчин)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Тиша – це коли немає ніякого шуму, звуків.

Миша – це невеличка тваринка сірого кольору.

[М] – [Д]

МОШКА – ДОШКА

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Дім мурахи будували,
Ім комахи помагали.
Щоб підняти дошку,
Покликали мошку.
Прилетіла мошка. –
Вже на місці дошка.

(Ю. Рибчин)

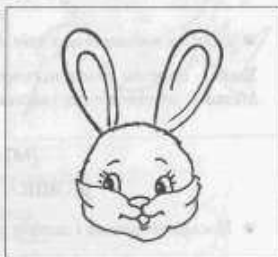
- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Дошка — це дерев'яна пластина.

Мошка — це дрібна комаха.

[М] — [В]

МУХА — ВУХА

- Послухай віршики і знайди у них схожі слова.

Коло хати нахабна муха
Ханала бичка за вуха.
То за носа, то за хвіст,
Мала-бо до того хист.

Отака бичку халепя —
Не чіпай бичка, причепа!
(І. Гончаренко)

Ох, як набридла корові муха.
Бо лізе в очі, дмижчить у вуха!
Корова — хвиць! — хвостом між вуха,
Відразу зникла нахабна муха.
(Ю. Рибун)

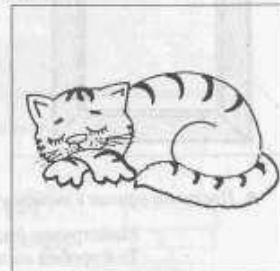
- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Муха — це комаха, яка часто набридає людині чи тварині.

Вуха — це орган слуху, який є у людей і тварин.

[М] — [Н]

СОМ — СОН

- Послухай віршики і знайди у них схожі слова.

Сниться котикові сом,
Що піймався на вудку сом.
Величезним був той сом,
Дуже шкода, що це сон.
(О. Рибун)

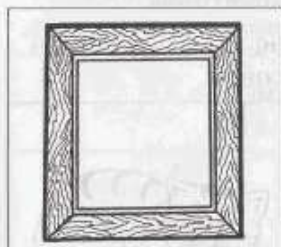
Під корчем сховався сом,
Навалився на сома сон.
Під корчем спав довго сом.
Бо міцний у сома сон.

(Ю. Рибун)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Сом – це велика вусата риба, що живе у річці.
Сон – це стан, коли людина спить.

РАМКА – РАНКА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Майстрував Андрійко рамку,
Та й зробив на пальці ранку.
Хоч болить на пальці ранка.
В нього є гарненька рамка.

(О. Рибун)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Рамка – це оправа, в яку вставляють картини.
Ранка – це невеличка подрятина на тілі.

[ВИ] – [В'І]

ВИТЕР – ВІТЕР

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Дощик полив –
Кожну квіточку вмив.
А налетів вітер –
Всіх рушничком витер.

(Ю. Рибун)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Витер – зробив сухим, стерпни воду.
Вітер – це рух повітря.

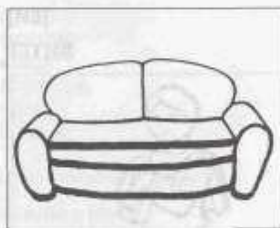
[В] – [Ф]

СОВА – СОФА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Каже тітонька Сова,
Що потрібна їй софа.
В магазин вона злітала
І софу собі придбала.
Рада тітонька Сова,
Що у неї є софа.

(Ю. Рибун)

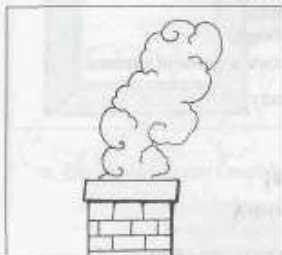
- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Сова – це птах, який вночі літає, а вдень спить.

Софа – це широкий диван з низькою спинкою та бильцями.

[ДИ] – [Д'І]

ДИМ – ДІМ

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Збудували новий дім.
З димаря іде вже дим.
Раз піднявся в небо дим.
Значить заселився дім.

(О. Рибчин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Дим утворюється, коли щось палить (топить піч, горить багаття).

Дім – це будинок, де живуть люди.

[Д'] – [Т']

ДІТОНЬКИ – ТІТОНЬКИ

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

У візочках лежать дітоньки.
І коліснуть діток тітоньки.
Засинають міцно дітоньки.
І радіють цьому тітоньки.
Як заснуть спокійно дітоньки,
Відпочити зможуть тітоньки.

(Ю. Рибчин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Дітоньки – це ласкаве звернення до дітей.

Тітоньки – так ласкаво називають жінок.

[Д] – [Т]
душ – туш

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

На руках, на носі – **туш**.
Може, змие її **душ**?
В'їлась так ця чорна **туш**.
Що не змие її **душ**.

(О. Рибачук)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Душ – це пристрій для миття, з якого, ніби дощик, летіть вода.

Туш – це чорна або кольорова рідка фарба.

доня – тоня

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

В мамі є маленька **доня**.
Доню ту назвали **Тоня**.
Дуже гарна в мамі **доня** –
Синьоюка мила **Тоня**.

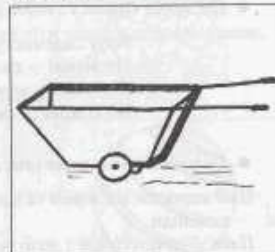
(Ю. Рибачук)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Доня – так ласкаво називають дочку.

Тоня – це ім'я дівчинки (Антоніна).

дачка – тачка

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Будувалась в дядька **дачка**.
Помогала йому **тачка**.
Цеглу й дошки возить **тачка**.
Скоро буде в дядька **дачка**.

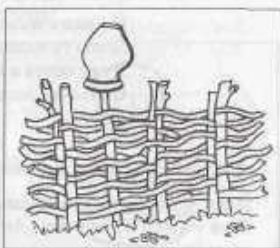
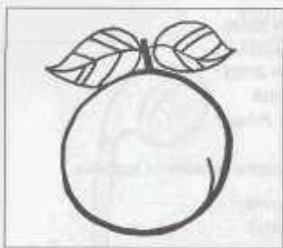
(О. Рибачук)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Дачка – це літній будиночок для відпочинку за містом.

Тачка – це невеличкий ручний візок для перевезення вантажу.

ПЛІД — ПЛІТ

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Круг садочка густий плід.
На дереві — смачний плід.
Лізе Лесик через пліт,
Щоб зірвати смачний плід.
(О. Рибач)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Плід виростає на дереві та дає насіння. Яблука, каштани, жолуді — це плоди.

Пліт — це плетений з лози парканчик.

[Г] — [К]

ГАВА — КАВА

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Запахна варила кава.
Заїрала в вікно гав.
Ми наїдемо в чашку каву.
Почастуєм нею гаву.
І нехай нам скаже гав.
Чи смачна в нас вийшла кава.
(Ю. Рибач)

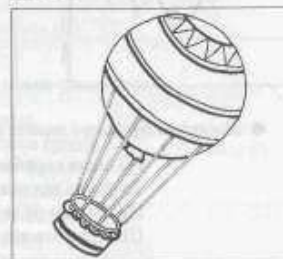

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Кава — це ароматний напій, який діти часто п'ють з молоком.

Гав — це чорний птах.

ГУЛЯ — КУЛЯ

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Піднялася в небо
Повітряна куля.
Побігла за нею
Непосида Уля.
Сніткнулася, упала,
Заплакала Уля.

На чолі з'явилась
У малої гуля.

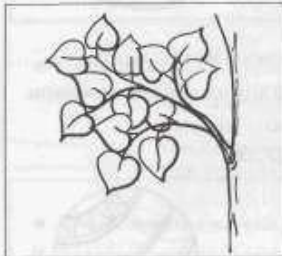
(Ю. Рибцун)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Гуля – це опуклість на тілі людини, яка виникає від удару.
Куля – це предмет, що має круглу об'ємну форму.

[Г'] – [Б']

ГІЛКА – БІЛКА

- Послухай віршики і знайди у них схожі слова.

На сосні стрибає білка,
Тріснула під нею гілка.
Не боїться руда білка,
Що тріщить під нею гілка.

(О. Рибцун)

Я побачив на дереві білку,
Стригнула та білка на гілку.
Захиталась легенько гілка,
Звеселилась руденька білка.

(Ю. Рибцун)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Гілка – це частина дерева, яка росте від стовбура.

Білка – це маленька руденька тваринка із пухнастим хвостиком.

[Г] – [Б]

ГРАТИ – БРАТИ

- Послухай віршики і знайди у ньому схожі слова.

Говорила Вані мати:
– Сірники не можна брати!
Сірники не можна брати,
І не можна ними грати!
– Сірники не буду брати,
І не буду ними грати.

(Ю. Рибцун)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Грати – це найулюбленіше заняття дітей.

Брати – хапати рукою якийсь предмет.

[Г] – [П]

ГРАТИ – ПРАТИ

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Йде до річки мати прати.
Петрик поруч буде грати.
Поки мати буде прати.
Доти буде хлопчик грати.

(О. Рибцун)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Грати – це найулюбленіше заняття дітей.

Прати – це змивати бруд з білизни чи одягу.

[Г] – [Х]

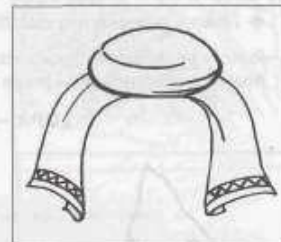
ГЛІБ – ХЛІБ

- Послухай віршик і знайди у них схожі слова.

В магазин пішов наш Гліб.
Бо купити треба хліб.
Заблукав, напевно, Гліб –
Не несе чомусь він хліб.

(О. Рибцун)

Запитав у Зіни Гліб:
— А авідкіль береться хліб?
Розвела руками Зіна:
— Звідкіль ж? Із магазину!
(С. Бандурко)

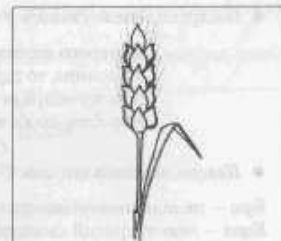
- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Гліб – це ім'я хлопчика.

Хліб – це харчовий продукт, випечений з борошна.

[Г] – [К]

ГОЛОС – КОЛОС

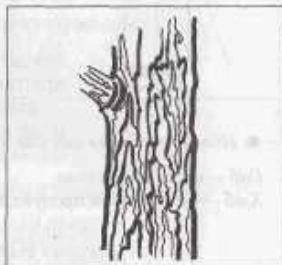
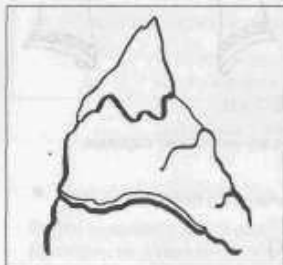
- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Наливається в полі **ко́лос**.
Розливається пташки **го́лос**.
Як зберуть останній **ко́лос**.
Стихне в полі жайвора **го́лос**.
(О. Рибачук)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Го́лос — це те, що ми чуємо, коли хтось говорить чи співає.
Ко́лос має багато зерен і росте на кінчику соломинки.

ГО́РА — КО́РА

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

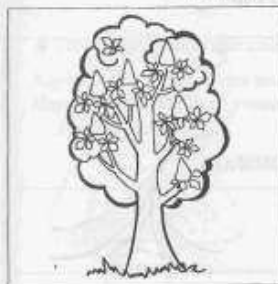
В старого дерева **ко́ра** —
То долина, то **го́ра**
Для жучків, для павучків,
Короїдів, хробачків...
(О. Рибачук)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Го́ра — це підвищення поверхні (землі).
Ко́ра — нею покритий стовбур дерева, гілки.

[К] — [Б]

КАШТА́Н — БАШТА́Н

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

За селом росте **каштан**.
Стереже каштан **баштан**.
На баштані цьому нині
Кавуни ростуть і дині.
Ось чому старий **каштан**
Пильно стереже **баштан**.
(Ю. Рибачук)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Каштан — це дерево з великим листям і коричневими блискучими плодами.

Баштан — це ділянка землі, на якій вирощують кавуни, дині.

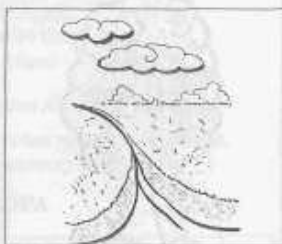
[К] — [П]

КО́ЛЕ — ПО́ЛЕ

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

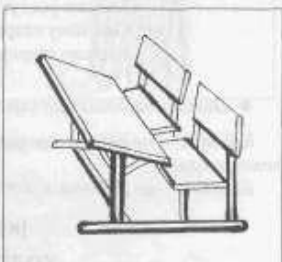
Біжить зайчик через **по́ле**.
А стерня у лапки **ко́ле**.

Поки все не вижиють поде,
Стерня гостра в ланки коде.
(О. Рибчин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.
Коде – проколює чимось гострим, завдає болю.
Поде – це ділянка землі, що використовується під посіви.

КАРТА – ПАРТА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.
Біля вікна парта,
А на парті – карта.

Гриць сидить за партою,
Працює над картою.

(О. Рибчин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.
Карта – це зображення земної поверхні або країн світу.
Парта – це шкільний учнівський стіл.

КОЛІНО – ПОЛІНО

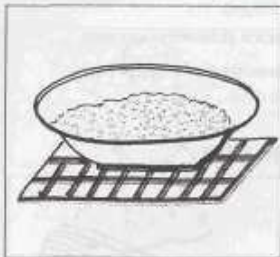

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Павлик діду помагав:
З дідом дрова він рубав.
Відлетіло враз поліно,
Прямо Павлику в коліно.
І тепер через поліно
В Павлика болить коліно.
(Ю. Рибчин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.
Коліно – це суглоб, місце, в якому згинається нога.
Поліно – це продовгуватий щматок дерева, яким топлять піч.

[К] — [М]
КАША — МАША

- *Послухай скороговку та віршик і знайди у них схожі слова.*

Бідолашна Маша
Вчлася їсти кашу,
Щоки Маші в каші,
Шия Маші в каші,
Носик Маші в каші,
Тільки в ротик Маші
Не попало каші.

(Скоромовка)

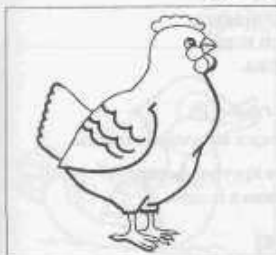
Насипаю в миску кашку,
Кличу свою кішку Машку.
Прибігає кішка Машка,
І з'їдається вся кашка.

(Ю. Рибуні)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Каша — це страва з крупи, зварена на воді або молоці.
Маша — це ім'я дівчинки (Марія).

КУРКА — МУРКА

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Походжає гордо курка,
Дивиться на неї Мурка.
Не чіпає курку Мурка,
Бо скубеться добре курка.

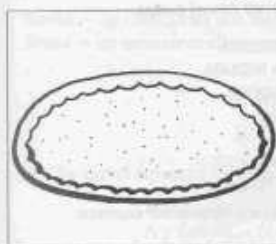
(Ю. Рибуні)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Курка — це свійський птах.

Мурка — так звуть кішку.

КОРЖ — МОРЖ

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Кликав друзів старий морж,
Спів до чаю з маком корж,
Гостям добре у моржа,
Всі наїлися коржа.

(О. Рибчин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Корж – це виріб із прісного тіста круглої форми.

Морж – це велика морська тварина з кілами.

[К] – [В]

КОРОНА – ВОРОНА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Сидить на дереві ворона,
На голові блищить корона,
І тим пишається ворона,
Що золота її корона.
Не думає панянка,
Що то лише бляшанка.

(Ю. Рибчин)

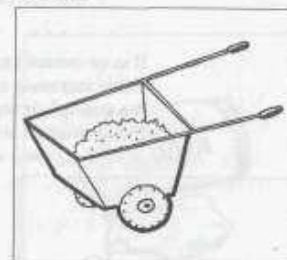
- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Корона – це головний убір, символ королівської влади.

Ворона – це великий птах із чорно-сірим або чорним пір'ям.

[К] – [Т]

КАЧКА – ТАЧКА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Біля річки живе качка,
Є у неї гарна тачка,
Любить в тачці качка-мати
Каченят своїх катати.
Дуже рада сіра качка,
Що така є в неї тачка.

(О. Рибчин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Качка – це свійський або дикий птах, що вміє плавати і літати.

Тачка – це невеличкий ручний візок для перевезення вантажу.

[КІ] – [К'І]

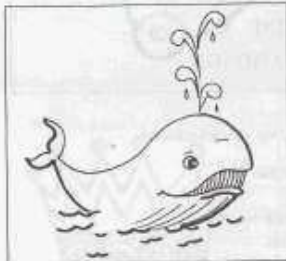
КИТ – КІТ

- Послухай віршики і знайди у них схожі слова.

Живе у морі чорний кит,
А у бабусі – білий кіт.
Своя турбота у кита,
Своя робота у кота.

Пуска фонтани чорний **КИТ**,
А мишок ловить білий **КІТ**.
(Ю. Рибун)

В морі-океані **КИТ**
Чеше хвилями живіт.
А в коморі **КІТ** вартує —
Він з мишами не жартує.
(Автор невідомий)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Кит — це найбільша морська тварина (за будовою тіла схожа на рибу).

Кіт — це пухнаста свійська тварина, яка ловить мишей.

[Х] — [В]

ХАТА — ВАТА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

У вінку ошатна **ХАТА**.
В небі — хмари, піби **ВАТА**.
Хто не бачив тої **ХАТИ**?
Хто не бачив хмарок з **ВАТИ**?

То погляньте: ось картина,
А художниця — Христина.
(О. Рибун)

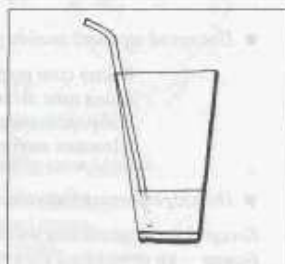
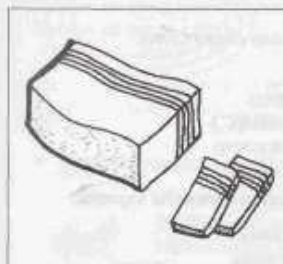
- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Хата — це невеликий дерев'яний чи цегляний будинок.

Вата — це м'який матеріал, який часто використовує лікар.

[С] — [М]

САЛО — МАЛО

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

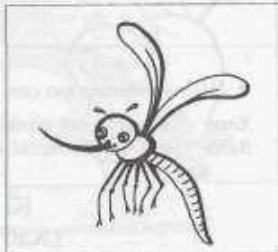
Їсть котик сало,
Муркоче: "Мало!"
Ще сала просить.
А може, досить?

(Ю. Рибчин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Сало — це тваринний жир.
Мало — це небагато, недостатньо.

КОСАР – КОМАР

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Косив сіно косар,
А над ним літав комар.
Набридав, пищав комар.
Швидше щоб косив косар.

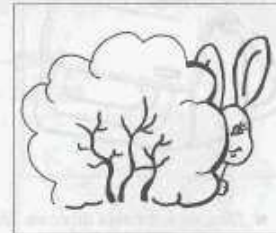
(О. Рибчин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Косар — це людина, яка косить траву.
Комар — це невеличка кусюча комаха.

[С] – [В]

СУХО – ВУХО

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Пішла киця по водичку
Та й упала у криницю.
Пішов котик витягати,
Та не знає, за що взяти.
Узяв кицю за вуха —
Та й посадив, де суха.

(З народних)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Суха — це коли немає вологи.
Вуха — це орган слуху.

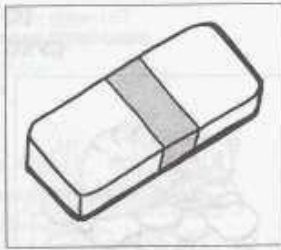
[С] – [Г]

СУМКА – ГУМКА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Збирається до школи сумка,
В ній книги, зошити і гумка.
Невдоволена цим гумка,
Бо затісна для неї сумка.

(О. Рибчин)

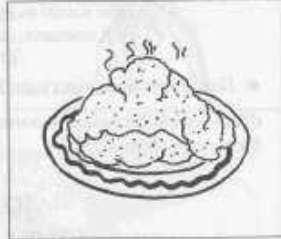

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Сумка — це предмет, у якому можна щось носити або зберігати.
Гумка — це шматочок гуми, щоб стирати написане.

[С] — [К]

САША — КАША

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Мама просить сина Сашу:
 — Їж, синочку, млинну кашу.
 Хто до капи небайдужий,
 Той росте здоровим, дужим.
 (В. Світлик)

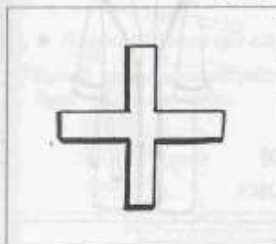
- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Саша — це ім'я хлопчика (Сашко).

Каша — це страва з крупи, зварена на молоці або на воді.

[С] — [ШЧ]

ПЛЮС — ПЛЮЩ

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Посаджу під вікна плюш.
 Це, звичайно, буде плюс.
 Захистить від спеки плюви,
 І це також буде плюс.

(О. Рибчун)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Плюс — це математичний знак; перевага над чимось.

Плющ — це повзуча рослина, що чіпляється за опору, по якій в'ється.

[С] — [Х]

САЛАТ — ХАЛАТ

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Алла одягла халат,
 Почала робити салат.

Бурячок кришила,
Халат замастила.
Всім розкаже халат,
З чого в Аллочкі салат.
(Ю. Рибак)

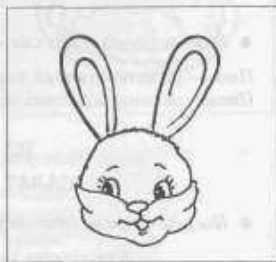

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Салат — це холодна страва із дрібно нарізаних різноманітних продуктів.

Халат — це просторий домашній одяг.

ВУСА — ВУХА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Нашоронив дідусь **вуха**,
Щоб почути гарно **внука**.
Підсрутив дідусик **вуса**,
І до внука усміхнувся.
Ну й чутливі в діда **вуха**,
Дуже шисні в діда **вуса**.
(Ю. Рибак)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Вуса — це волосся, що росте над верхньою губою в чоловіків.

Вуха — це орган слуху.

[С] — [С']

РИС — РИСЬ

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

На полі посадили **рис**.
Сюди приходить часто **рись**.
Бо дуже хоче знати **рись**,
Чи добре підростає **рис**.
(О. Рибак)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Рис — це трав'яниста рослина, із зерен якої варять смачну кашу.
Рись — хижа плямиста тварина, схожа на велику кішку.

[СИ] – [СІ]
СИЛА – СІЛА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Завжди в мурахи багато діла:
 За день спочити вона не сіла.
 Хоч невелика в мурахи сила,
 Щось у мурашник вона носила.
 (Ю. Рибчин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

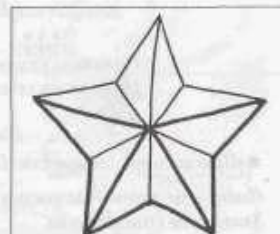
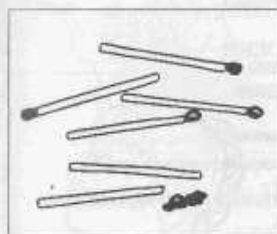
Сила — це здатність до значних фізичних дій.
Сіла (від слова *сидіти*) — припинила рухатись, розтанувавшись на стільці чи дивані.

[С] – [З]
СІРКА – ЗІРКА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Чирк сірник — палає сірка.
 Сяє вогник, ніби зірка.

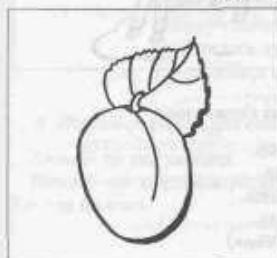
Не запалить дому зірка.
 Як вогонь, що зробить сірка.
 Щоб від вогню не постраждати,
 Не можна з сірниками грати.
 (Ю. Рибчин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Сірка — це речовина, яку використовують при виготовленні сірників.
Зірка — це небесне тіло, а також фігура з багатьма кутами.

[С] – [З]
СЛИВА – ЗЛИВА

- *Послухай віршик та скоромовку. Знайди у них схожі слова.*

Почалася справжня злива,
Під дощем вмивалась слива.
А закінчилася злива,
Яскравіша стала слива.
(Ю. Рибачук)

Поливала сливу злива –
Не боялась зливи слива.

(Скоромовка)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Слива – це дерево, що росте у саду; плід цього дерева.
Злива – це сильний дощ.

КОСА – КОЗА

- *Послухай віршики і знайди у них схожі слова.*

Косить травичку коса.
Бо її попросила коза.
Накосить травичку коса.
Не буде голодна коза.
(О. Рибачук)

Оля заплела косу.
Та й пішла пасти козу.
(О. Рибачук)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Коса – це знаряддя праці, яким косять траву; вид зачіски.
Коза – це невеличка рогата свійська тварина.

КІСКА – КІЗКА

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

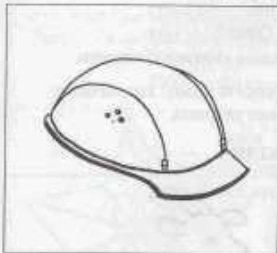
Заплетена в Катрусі кіска.
Готова йти на нашу кізка.
Напаслась кізонька й брикає,
А поруч дівчинка стрибає.
Веселилась дуже кізка.
І розплелась в Катрусі кіска.
(Ю. Рибачук)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Кіска – це вид зачіски.

Кізка – це невеличка рогата свійська тварина, що дає людям м'ясо та молоко.

КАСКА – КАЗКА

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Хлопчина слухав казку
Про воїна і каска.
Як розказала казка,
Чарівна була каска.
І хто цю каску має,
Завжди перемагає.

(Ю. Рибин)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Каска – це металевий або пластмасовий головний убір, що захищає голову від пошкоджень.

Казка – це чарівна цікава історія, яку люблять слухати діти.

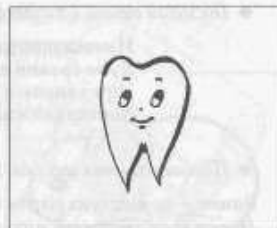
[С] – [З], [П] – [Б]

СУП – ЗУБ

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Суп – це рідка страва з овочів, крупи та м'ясного відвару; перша страва.

Зуб – це біленька кісточка. Їх багато в роті. Зуби допомагають розжовувати їжу.

- *Послухай віршики і знайди у них схожі слова.*

Галя їсть один лиш суп,
Бо болить у неї зуб.
Щоб не їсти тільки суп,
Лікувати треба зуб.

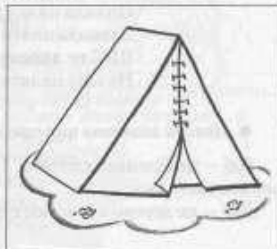
(Ю. Рибин)

Ой, болить у мене зуб.
Бо не хоче їсти суп.
Хоче меду, хоче грушки,
І м'якенької пампушки.

(З народного)

[З] – [Н]

ЗАМЕТ – НАМЕТ

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Намела зима замет
Дуже схожий на намет.
Нірку вирито в заметі.
Мишка хай живе в наметі.

(О. Рівбарт)

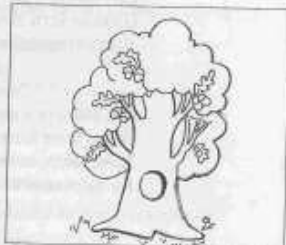
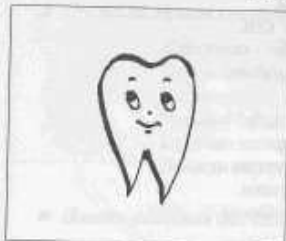
- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Замет — це нанесена вітром кучугура снігу.

Намет — це тимчасове житло з тканини.

[З] — [Д]

ЗУБ — ДУБ

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Пиляла пилка дуб.
Зламала пилка зуб.
Щоб не зламати зуба.
Не слід пиляти дуба.

(Ю. Рівбарт)

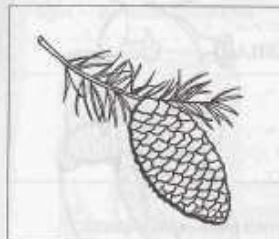
- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Зуб — це біленька кісточка. Їх багато в роті. Зуби допомагають розжовувати їжу.

Дуб — це дерево з товстим стовбуром. Його плоди — жолуді.

[Ш] — [М]

ШИШКА — МИШКА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Сіла біля нірки мишка.
Бах... — з сосни упала шишка.
Шмигнула у нірку мишка —
Наликала її шишка.

(Ю. Рівбарт)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Шишка — це довгастий коричневий плід, що росте на ялинці чи сосні.

Мишка — це малесенька тваринка сірого кольору, яка живе в нірці та боїться кішки.

[Ш] — [В]

ШОВК — ВОВК

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Завітав в крамницю вовк.
Вибрав там яскравий шовк.
Поспішив додому вовк.
Він несе вовчини шовк.

(О. Рівбарт)

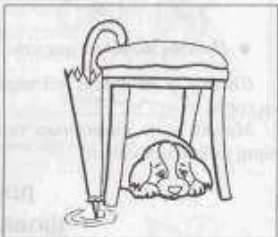
- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Шовк — це тонка тканина або нитки.

Вовк — це сірий хижий звір, що живе в лісі.

[ш] — [с]

ШУМ — СУМ

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

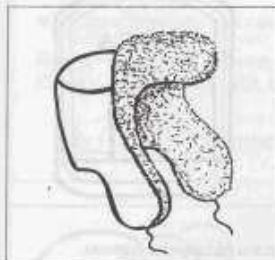
За віном дощу **шум**,
Навіває **сум** цей шум.
Враз розвіється десь **сум**,
Лиш дощу затихне **шум**.
(Ю. Рибин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Шум — це багато різноманітних звуків.

Сум — це коли невесело.

ШАПКА — САПКА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

На голові у Феді **шапка**,
А в руках у нього — **сапка**.
Взявся хлопець працювати —
Бурячки він став сапати.
Весело працює **сапка**,
Аж змокрила в Феді **шапка**.
(Ю. Рибин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Шапка — це головний убір, переважно теплий.

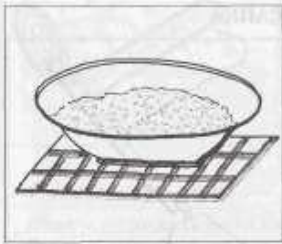
Сапка — це знаряддя для піднушування ґрунту та знищення бур'яну.

КАША — КАСА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

В їдальні є гречана **каша**.
А он в їстку — платіжна **каса**.

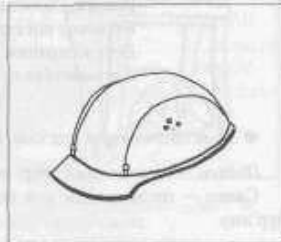
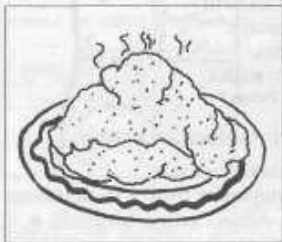
Я заплачу за кашу в касу
І з'їм смачну гречану кашу.
(О. Рибин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Каша — це страва з крупи, зварена на воді або молоці.
Каса — це місце, де платять гроші за якусь покупку чи послугу.

КАШКА — КАСКА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

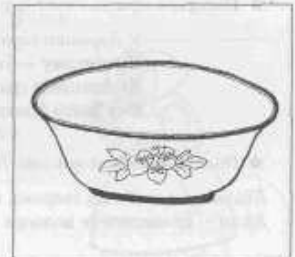
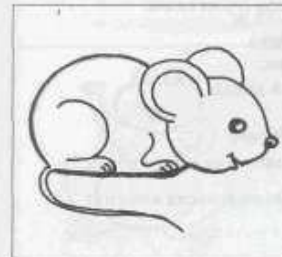
На голові в Олега *каска*.
А перед ним в тарілці — *кашка*.

Олегові сказала мати:
"Це *каска* справжнього солдата!"
На голові в Олега *каска*.
Тепер з'їдається вся *кашка*.
(О. Рибин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Кашка — це страва з крупи, зварена на воді або молоці.
Каска — це головний убір, що захищає голову від пошкоджень.

МИШКА — МИСКА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Ось стоїть котова *миска*.
Зазира до неї *мишка*.
Знов порожня буде *миска*.
Як до неї прийде *мишка*.
(Ю. Рибин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Мишка — це маленька сіра тваринка, яка живе в нирці і боїться кішки.

Миска — це глибока посудина для страви.

КІШКА — КІСКА

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

У Даринки гарна кіска,
На кінчику — бантик.
Любить нею гратись кішка,
Яку звати Данка.

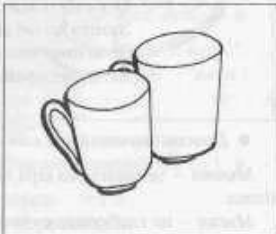
(О. Рібуні)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Кішка — це свійська тварина, мама маленьких кошенят.
Кіска — це заплетене волосся.

[Ш] — [Ч]

ШАШКИ — ЧАШКИ

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Дошка на столі та шашки.
Ще — з духмяним чаєм чашки.
Дошкою ходили шашки.
Чаєм пригощали чашки.

(О. Рібуні)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Шашки — це цікава гра, в яку треба грати вдвох; чорні та білі шайбочки для цієї гри.

Чашки — це посуд з ручкою, з якого можна пити.

[Ж] — [Б]

ЖАБА — БАБА

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Пасе кізку в лузі баба,
Дивиться на неї жаба.
Пильно стежить добра жаба,
Чи не б'є козую баба.

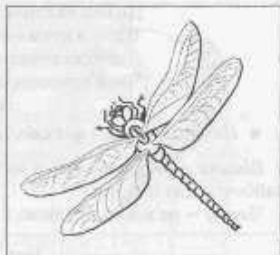
(Ю. Рібуні)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Жаба — це невеличка тваринка, що живе у ставку або у лузі, стрибає і квакає.

Баба — це мати батька або матері; стара жінка.

ЖАБКА – БАБКА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Сиділа **жабка**,
Летіла **бабка**.
Тут жабка й схопила бабку.
Питається бабка жабку:
– Чого мене ти ухопила?
– Бо на язик мені ти сіла.
(О. Рута)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

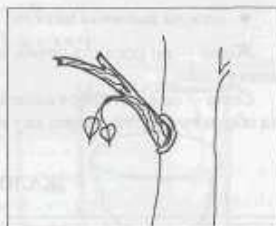
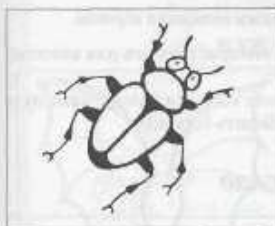
Жабка – це невеличка тваринка, яка вміє стрибати і квакати.
Бабка – це комаха, що має прозорі крила, великі очі та довгий тулуб.

[Ж] – [С]

ЖУК – СУК

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

На дереві – чорний **сук**,
Там сидить сердитий **жук**.
Все бурчить, гуде той **жук** –
Не зручний для нього **сук**.
(Ю. Рибач)

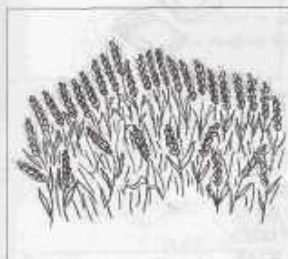

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Жук – це комаха з твердими крильцями.

Сук – це залишок від зламаного гілки на дереві.

ЖИТО – СИТО

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Уродило добре **жито** –
Отже, будем жити **сито**.
На млині ми мелем **жито**.
Сієм борошно крізь **сито**.
Спечемо духмяний хліб,
І пригостимо усіх.

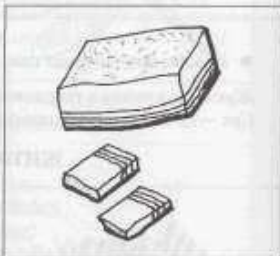
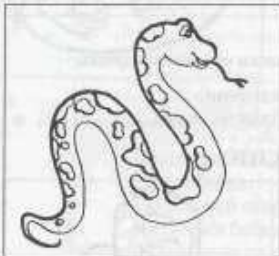
(О. Рибач)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Жито — це рослина, зерна якої використовують для виготовлення хліба.

Сито — це коли добре наївся, немає відчуття голоду; натягнута на обруч густа сітка, через яку просівають борошно.

ЖАЛО – САЛО

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

На свиню оса сердита,
Дуже хоче укусити.
Виставляє гостре **жало**
І свині вставляє в **сало** .
Та свиню не коє **жало** .
Бо товсте у неї **сало** .

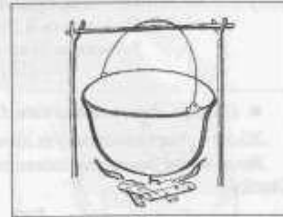
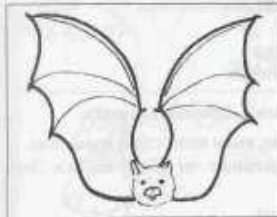
(О. Рибун)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Жало — це орган захисту та нападу у деяких комах і змій.
Сало — це тваринний жир.

[Ж] – [З]

КАЖАН – КАЗАН

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

На вогні стоїть **казан** ,
В нього зазира **кажан** .
Хоче знати цей **кажан** .
Що зварив йому **казан** .

(Ю. Рибун)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Кажан — це схожа на мишу нічна тваринка, яка вміє літати.
Казан — це великий металевий круглий посуд для приготування їжі.

[Ж'] – [З']

ЖІНКА – ЗІНКА

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

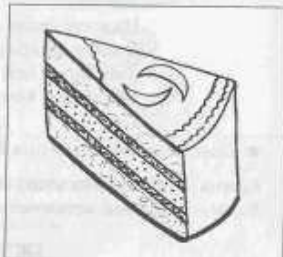
Є у нас сусідка **Зінка** –
Не дівча, привітна **жінка**.
Називають її **Зінка**,
Бо весела дуже **жінка**.
(Ю. Рибчин)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Жінка – так називатимуть дівчинку, коли вона стане дорослою.
Зінка – так грайливо називають дівчинку чи жінку на ім'я Зіна (Зинаїда).

[Ж] – [Ш]

ЖАР – ШАР

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Пече пиріг в печі бабуся,
Пекти пиріг я в неї вчуся.
Шар тіста, потім яблук **шар**
І дечко ставимо на **жар**.
Якщо помірний буде **жар**,
То пропечеться кожен **шар**.
Всіх пирогом ми пригощасм.
Смакує дуже він до чаю.
(О. Рибчин)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Жар – це розжарене вугілля, що горить без полум'я.
Шар – це однорідна за певною ознакою частина чогось (шар тіста, крему).

ЖАЛЬ – ШАЛЬ

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Ох, як **жаль**! Ой, як **жаль**!
Знову міль погризла **шаль**.
Мамі **жаль**, бабусі **жаль**.
Що погризла міль всю **шаль**.
(О. Рибчин)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Жаль – це вираження туги, печалі.
Шаль – це велика плетена або ткани хустка прямокутної форми.

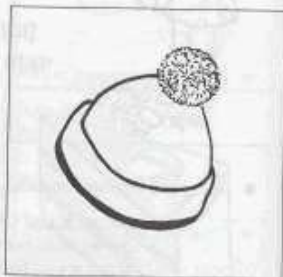
ЖАБКА – ШАПКА

- *Послухай віршики і знайди у них схожі слова.*

Захотіла мала **жабка**.
Щоб була у неї **шапка**.
Щоб яскрава була **шапка**.
Бо весела мала **жабка**.
(Ю. Рибчин)

Журилась під осінь
Малесенька **жабка**:
"Уже потемніла
У соняха **шапка**,
І жовтими стали
Листочки у клена,
А я ще й досі
Зелена-зелена..."

(Л. Певч)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Жабка — це невеличка тваринка, яка вміє стрибати і квакати.
Шапка — це головний убір, переважно теплий.

ЖИТИ — ШИТИ

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Дуже любить швачка **шити** —
Без шиття не може **жити**.
А щоб швачці добре **жити**,
Їй щодня потрібно **шити**.
(О. Рибци)

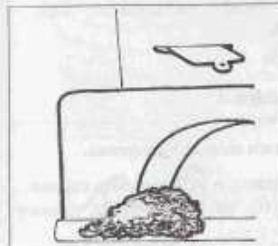

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Жити — це бути живим; існувати.

Шити — це з'єднувати нитками за допомогою голки частини тканини.

САЖА — САША

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Зазирнув в люстерко **Саша**.
На щодах у нього **сажа**.
Біля печі грівся **Саша**.
Ось тому на ньому **сажа**.
(Ю. Рибци)

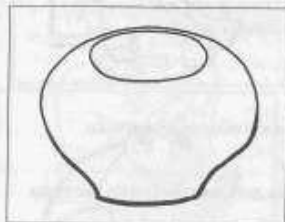
- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Сажка – це чорний пил, що осідає в печах.

Саша – це ім'я людини (Сашко).

[Ч] – [К]

ЧАВУН – КАВУН

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

На кілочку – чавун.

А на грядці – кавун.

І радіє той кавун.

Що не чорний, як чавун.

(Ю. Рибцун)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Чавун – це схожа на горщик посудина, в якій готують страви.

Кавун – це круглий соковитий плід, що має солодку червону м'якоть, росте на баштані.

[Ч] – [Д]

ЧУБ – ДУБ

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Край дороги росте дуб.

Зеленіє в дуба чуб.

Восени побачить дуб.

Що жовтіє в нього чуб.

(Ю. Рибцун)

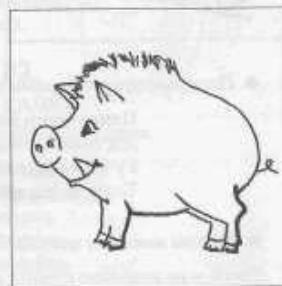
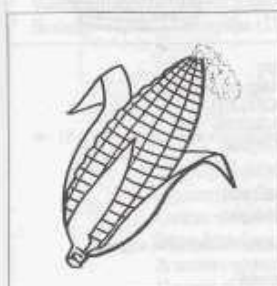
- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Чуб – це пасмо волосся, що спадає на лоб.

Дуб – це кремезне дерево.

[Ч] – [Б]

КАЧАН – КАБАН

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Побачив кабан
Кукурудзяний качан.
З апетитом з'їв кабан
Кукурудзяний качан.
(О. Рибчин)

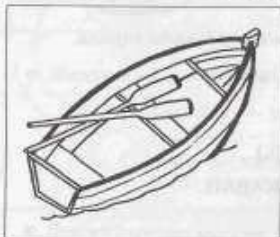
- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Качан — це потовщення на стеблі кукурудзи, на якому росте насіння.

Кабан — це тато поросят (вепр).

[Ч] — [П]

ЧОВЕН — ПОВЕН

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Пливе човен зайців повен.
Дід Мазай зайців збирав
І у човен їх саджав.
Тепер човен зайців повен.
(О. Рибчин)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Човен — це невелике судно з веслами.

Повен — тобто наповнений чимось доверху.

ЧАШКА — ПАШКА

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Жив на світі хлопчик Пашка.
І була у нього чашка.
Розігрався так цей Пашка.
Що зі столу ввела чашка.
Сказав мамі хлопеч Пашка.
Що сама розбилась чашка.
(Ю. Рибчин)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Чашка — це посудина, з якої ми п'ємо.

Пашка — це ім'я людини (Павло).

[Ч] — [С]

ЧАЙКА — САЙКА

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

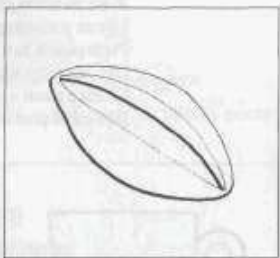
З рук упала в море сайка.
Прилетіла біла чайка.
Стала чайка смакувати,
Білу булочку дзьобати.
А коли скінчилась сайка.
Полетіла далі чайка.
(О. Рибчин)

(О. Рибчин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Чайка — це птах, що живе біля води.

Сайка — це невеличка довгаста булочка.

[шч'] — [т]

ЩІТКА — ТІТКА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

У кожної тітки
Є різні щітки.
Перша щітка —
Нею зуби чистить тітка.
Друга щітка —
Підмітає нею тітка.

Третя щітка —
Чистить одяг нею тітка.
А ось тут четверта щітка —
Чистить туфлі нею тітка.
Занемаємо ми тітку.
Яку ще їй треба щітку?
(О. Рибчин)

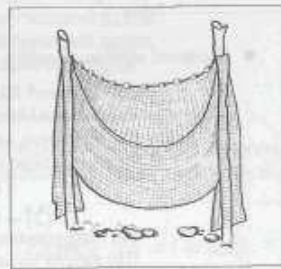
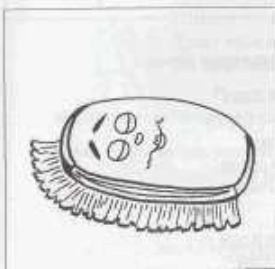
- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Щітка — це знаряддя для чищення або миття.

Тітка — це сестра батька або матері, жінка взагалі.

[шч'] — [с]

ЩІТКА — СІТКА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

На кілках висіла сітка,
В ящику дрімала щітка.
Закінчили працювати,
Час прийшов відпочивати.
Бо ловила рибу сітка,
Чистила взуття нам щітка.
(Ю. Рибчин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Щітка – це знаряддя для чищення та миття.

Сітка – це знаряддя риболовлі.

[шч] – [ч]

ПЛАЩ – ПЛАЧ

- Послухай віршики і знайди у них схожі слова.

Що за крик? Що за плач?
Забруднив Миколка плащ.
Ти, Миколко, не плач.
Дощик випере твій плащ.
(О. Рибчин)

Ти, Катрусенько, не плач.
Що забула вдома плащ.
Ми під дахом станемо,
Дощ перечекасмо.
Не потрібен буде плащ.
Тож, Катрусенько, не плач.
(Ю. Рибчин)

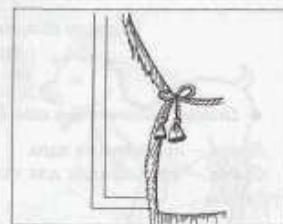
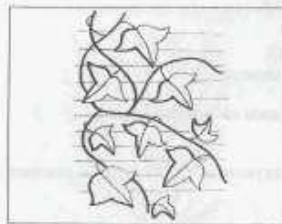
- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Плащ – це легке пальто, яке вдягають під час дощу.

Плач – це коли хтось плаче.

[шч] – [ш]

ПЛОЩ – ПЛОШ

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Купила мама в крамниці пліс.
Питий по ньому зелений пліс.
Дуже красивий бордовий пліс.
Бо прикрашає його той пліс.

(О. Рибчин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Пліс – це повзуча рослина, що чіпляється за опору, по якій в'ється.
Пліс – це м'яка пухнаста тканина з ворсом на лицьовому боці.

[л] – [с]

ЛАПКА – САПКА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Іжачок взяв сапку
в лапку.
Посадив світанком
грядку.
(М. Стельмах)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Лапка — це маленька лапа.
Сапка — це знаряддя для підпушування ґрунту та знищення бур'яну.

[Л] — [Х]

ЛИСТ — ХИСТ

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Другу пише Петрик лист.
Він до цього має хист.
А якщо ти маєш хист,
То цікавим вийде лист.
(Ю. Рибчин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Лист — це будь-яке повідомлення, яке надсилають чи отримують поштою.

Хист — це талант, здібності до чогось.

[Л] — [К]

ДОЗА — КОЗА

- Послухай віршики і знайди у них схожі слова.

Щоб не йшла коза в городи,
Не робила людям шкоди,
Ми зробили із дози
Загороду для кози.
Зачинили в ній рогату
І пішли собі у хату.
— Ме-ке-ке, — кричить коза, —
Ой, яка смачна доза!
Їсть всю загороду з'їла
І на дуг подріботіла.

(Ф. Петрів)

Іде коза — стоїть доза
Рясна, густа, зелена.
"Яка краса! — кричить коза, —
І все оце для мене?"
І у кози аж дві сльози
На радощах повисли.
Призе коза, тріщить доза.
І всю красу погризла...

(П. Воронько)

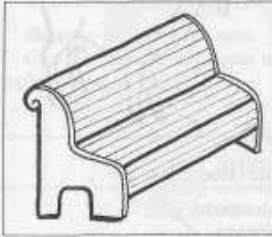
- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Лоза – це вербовий кущ.

Коза – це невелика рогата свійська тварина, що дає молоко.

[Л] – [Г]

ЛАВА – ГЛАВА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

У садку стояла лава.
Всілася на неї гави.
Кіт Пушок стрибнув на даву
І зігнав крикливу гаву.

(Ю. Рибак)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Лави – це дошки на ніжках, на якій сидять.

Гави – це птах (ворона).

[Л] – [Н]

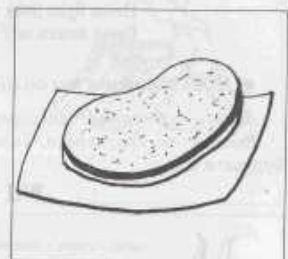
ГРІДКА – ГРІНКА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Ось тепле молоко і грінка.
Ще й тепла біля ніжок грілка.

Животик гріють молоко та грінка.
А ніжки гріє з водою грілка.
Гріють Охрим, бо він охрип.
Налевне, в нього почався грип.

(О. Рибак)

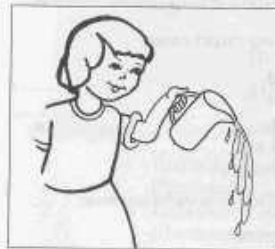
- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Грілка – це прилад для зігрівання.

Грінка – це підмажений шматочок хліба.

[Л] – [В]

ЛИТИ – ВИТИ

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

З вирію пташки злетілись,
Стали гнізда вити.
Насунула чорна хмара,
Та й почав дощ лити.
Поки буде дощ той лити.
Гнізд птахи не будуть вити.

(О. Рибчин)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Лити — робити так, щоб рідина текла.

Вити — це скручувати, з'єднувати щось в одне ціле; тут — будувати гніздо.

ВІД — ВІВ

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Був у діда сивий віл.
Дід вода на поле вів.
Усправся сивий віл.
Бо не знав, куди дід вів.

(Ю. Рибчин)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Віл — це бик, який перевозить вантажі.

Вів — це допомагав комусь йти, когось вести.

[Л] — [М]

ЛИТИ — МИТИ

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Суне хмара, дощ став лити.
Став він все навколо мити.
Доки дощ той буде лити.
Доти все він буде мити.

(Ю. Рибчин)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Лити — робити так, щоб текла рідина.

Мити — очисувати від бруду.

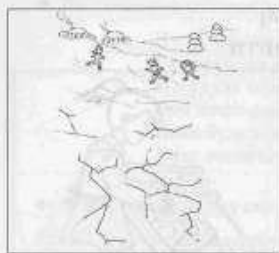
[Л'] — [Д']

ЛІД — ДІД

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Йшов дід через лід.
Провалився дід під лід.
Та певже не знав той дід.
Що тонким буває лід?

(Ю. Рибчин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Лід – це вода, що замерзла.

Дід – це батько матері чи батька; старий чоловік.

[Л'] – [Н']

ЛІС – НІС

- Послухай віршики і знайди у них схожі слова.

Дід Мороз – червоний ніс
Із мішком йшов через ліс.
Подарунки дітям ніс
Й потирав замерзлий ніс.

Ще ялиночку він ніс –
Ту, що виростив цей ліс
(О. Рибак)

Білим полем, через ліс,
З пагорба в долину
Дід Мороз гостинці ніс
Дітям на ялину.
(А. Музичук)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Ліс – це місце, де росте багато дерев і кущів та живе багато тварин.

Ніс (нести) – взяв когось на руки або щось у руки, щоб перемістити кудись; орган нюху у людини і тварини.

[Л'] – [В']

КЛІТКА – КВІТКА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

На столі стояла клітка,
Поруч з нею – в горшку квітка.
Веселіє з чижем клітка,
Коли пишно квітне квітка.
(О. Рибак)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Клітка — це приміщення для птахів чи тварин зі сталених чи дерев'яних прутів.

Квітка — це яскрава гарна рослина, яка цвіте.

[ЛТ] — [ЛИ]

ЛІС — ЛИС

- Послухай віршики і знайди у них схожі слова.

За селом — дрімучий **ліс**,
Вийшов з лісу хитрий **лис**.
Вкраде курку в селі **лис**,
І чкурне назад у **ліс**.

(Ю. Рибак)

Лис малий і більший **лис**.
По гриби ходили в **ліс**.
Заздрить білка в лісі **лису** —
Лис лисички ніс із **лісу**.

(Л. Куртін-Зінюк)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Ліс — це місце, де росте багато дерев і кущів.

Лис — це місце, де росте багато дерев і кущів.

БІЛІТИ — БІЛІТИ

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Буде бабуся хату **білити**.
Стане в садочку хата **біліти**.
Ліда допоможе бабусі **білити**.
Буде біліше хата **біліти**.

(О. Рибак)

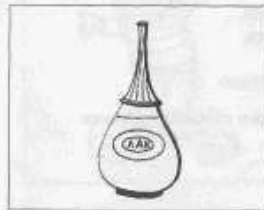
- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Біліти — це бути дуже-дуже білим, як сніг.

Білити — це покривати розчином крейди стіни, щоб вони були білими та чистими.

[Л] — [Р]

ЛАК — РАК

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Ось лежить червоний **рак**,
Поряд з ним — червоний **дак**.
Певно, сердиться той **рак**,
Бо червоний, наче **дак**.

(Ю. Рибцун)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Лак — це розчин, яким покривають нігті.

Рак — це тварина, яка живе у річці і має великі клешні.

ЛЕВ — РЕВ

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Між кущами ходить **лев**,
Лине грізний його **рев**.
Добре знає хижий **лев**,
Всіх лякає його **рев**.

(О. Рибцун)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Лев — це великий хижий звір.

Рев — це протяжний крик тварин.

ЛИС — РИС

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Живе в лісі рудий **лис**,
Дуже любить **рис** той **лис**.
В каші **рис**, у плові **рис**,
З апетитом їсть той **лис**.

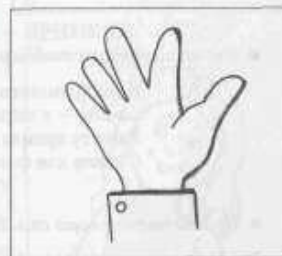
(Ю. Рибцун)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Лис — це дивний хитрий рудий лісовий звір із довгим хвостом.

Рис — це трав'яниста рослина, із зерен якої варять смачну кашу.

ЛУКА — РУКА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Всім жаліється Лука,
Що болить в нього рука.
Він kota за хвіст тягнув,
Добре кіт Луку дрянував.
Не роби, як той Лука —
Не болітиме рука.

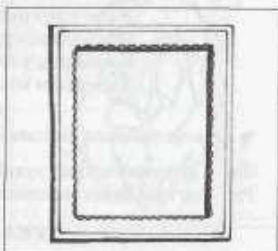
(О. Рибак)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Лука — це ім'я хлопчика.

Рука — це верхня кінцівка людини від плеча до пальців.

ДАМА — РАМА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Повз крамницю ішла дама.
Бачить — у вітрині рама.
Раму ту купила дама.
Є тепер для фото рама.

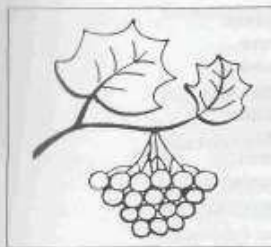
(Ю. Рибак)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Дама — це в'ючна тварина з родини верблюдів.

Рама — це оправа, в яку вставляють картину або дзеркало.

КАДИНА — КАРИНА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Росла в лузі кадина.
Там гуляла Карина.
Побачила Карина.
Вже достигла кадина.
Наламала кадини —
Повен кошик в Карина.

(О. Рибак)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Кадина — це кущ з червоними гіркими ягодами або самі ягоди.
Карина — це ім'я дівчинки.

ЯДИНКА — ЯРИНКА

- *Послухай вірники і знайди у них схожі слова.*

Ой, до дівчинки Яринки
Позіталися спіжинки.
Прямо линуть і навскіс —
Сий на пічки і на ніс.
Стала дівчинка Яринка,
Як засніжена ялинка.
Хоч бери і в білій тиші
Іграшки навкруг розвішуй.

(В. Крищенко)

До кожного в хату приходить ялинка.
Її з нетерпінням чекає Яринка.
Зелена й ошатна в кімнаті ялинка.
Її прикрашала маленька Яринка.

(О. Рибчин)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Ялинка — це хвойне вічнозелене дерево з довгастими шишками.
Яринока — це ім'я дівчинки (Ярина, Ірина).

МАЛИНА — МАРИНА

- *Послухай вірники і знайди у них схожі слова.*

У садку росте малина.
Ягідки зрива Марина.

Мабуть, це смачна малина.
Бо малинова Марина.

(Ю. Рибчин)

Над Мариною —
хмаринка.
Під хмаринкою —
Маринка.

Чи ви знаєте Маринку,
Що рве ягоду малинку?
Принесе у дитсадок —
Почастує всіх діток.

(О. Коваленко)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Малина — це запахні ягоди, що ростуть на кущах.
Марина — це ім'я дівчинки.

ГЛЕК — ГРЕК

- *Послухай вірник і знайди у ньому схожі слова.*

До нас у гості приїхав грек.
Нам в подарунок привіз він глек.
Всім до вподоби той гарний глек.
Що в подарунок привіз нам грек.

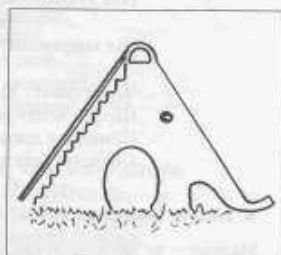
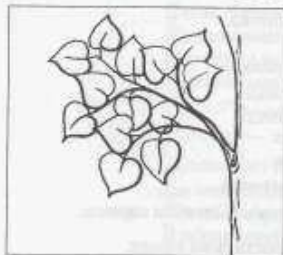
(Ю. Рибчин)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Глек — це високий глиняний посуд округлої форми.

Грек — це людина, яка живе в країні Греції.

ГІЛКА — ГІРКА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

У дворі є гарна гірка.
А над нею з липи гілка.
Для дітей — весела гірка.
Для жучка — зелена гілка.
(Ю. Рибачук)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Гілка — це відросток від стовбура дерева.

Гірка — це споруда на дитячому майданчику, з якої спускаються діти.

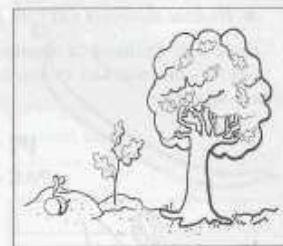
[Л] — [Р']

ЛІС — РІС

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Вдалині синіє ліс.
В лісі дуб могутній ріс.

Довго в лісі дуб той ріс.
Рідний дім для дуба — ліс.
(О. Рибачук)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Ліс — це місце, де росте багато дерев і кущів.

Ріс — збільшувався, зростає.

[Р] — [С]

ОРЕЛ — ОСЕЛ

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Ніс пошу втомлений осел.
Вільно кружляв в небі орел.

І сумно запитував в себе осел.
Чому він не гордий і вільний орел?
(О. Рібіцки)

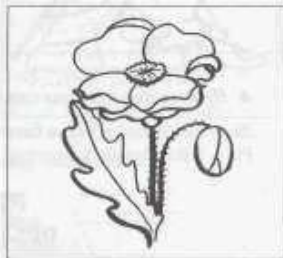
- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Орел – це великий за розміром хижий птах.

Осел – це свійська тварина, на якій перевозять поклажу чи їздять верхи.

[P] – [M]

РАК – МАК

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

В будиночку живе рак.
Під віконцем квітне мак.
Ним милується той рак.
Ах! Який же гарний мак!
(О. Рібіцки)

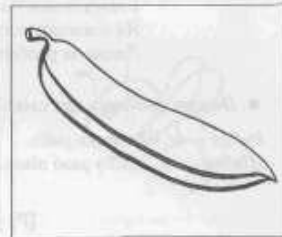
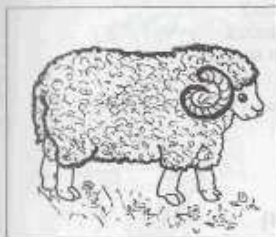
- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Рак – це тваринка, що живе у воді, має великі клешні біля голови.

Мак – це яскрава, найчастіше червона квітка з довгим стеблом. Насіння цієї рослини використовують при випіканні булочок та пиріжків.

[P] – [H]

БАРАН – БАНАН

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

У дворі стоїть баран.
Бачить: їсть Іван банан.
Очі витріпив баран.
Хоче скуштувати банан.
(Ю. Рібіцки)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Баран – це рогата свійська тварина, що дає вовну.

Банан – це південний фрукт, ніжний і солодкий.

[P] – [Ш]

РИБКА – ШИБКА

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Заморозив мороз **шибку**,
І намалював там **рибку**.
Як побачив котик **рибку**.
Ледве не розбив він **шибку**.

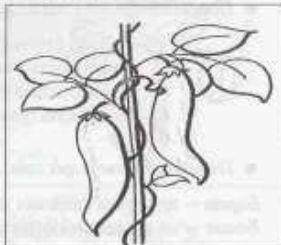
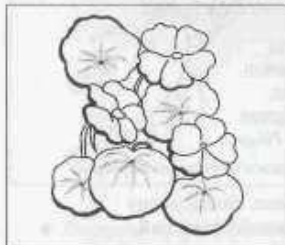
(Ю. Рибчин)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Рибка — це маленька риба.
Шибка — це скло в рамі вікна.

[Р] — [В]

КРАСОЛЯ — КВАСОЛЯ

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

На соняшник влізла **квасоля**.
На куцику квітне **красоля**.
Хоч високо пишеться **квасоля**.
Та значно гарніша **красоля**.

(Ю. Рибчин)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Красоля — це яскрава духмяна квітка, яка росте в саду.
Квасоля — це рослина, що росте на городі та має в стручках овальні зерна — квасолини.

[Р] — [К]

РОМАШКА — КОМАШКА

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

В лузі зацвіла **ромашка**.
Вгледіла її **комашка**.
Сіла в квіточку **комашка**.
Загойдалася **ромашка**.

(Ю. Рибчин)

- *Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.*

Ромашка — це квітка з жовтою серединкою і білими пелюстками.
Комашка — це маленька комаха.

[Р] — [ґ]

РАНОК — ҐАНОК

- *Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.*

Липш настане світлий **ранок**.
Вибігає кіт на **ґанок**.
Умивається на **ґанку**.
Дуже радий котик **ранку**.

(Ю. Рибчин)

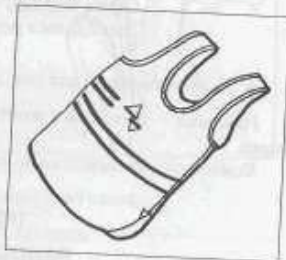
- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Ранок — це частина доби, яка настає після ночі.

Ганок — це прибудова зі східцями біля входу до хати.

[Р] — [Й]

МАРКА — МАЙКА

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

У Майки нова **майка**.
На майці гарна **марка**.
Незвичайна **марка** та —
З нею не пошлет листа.

(О. Рибич)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Марка — це знак, який приклеюють на поштовий конверт.

Майка — це нижня білизна без рукавів та коміра.

[РІ] — [Р'І]

РИС — РІС

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Любив Петрик їсти **рис**.
Їв його і гарно **ріс**.
Відно, корисний той **рис**.
Раз так гарно Петрик **ріс**.
(Ю. Рибич)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Рис — це трав'яниста рослина, із зерен якої варять смачну кашу.

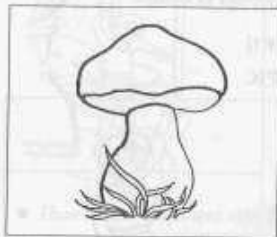
Ріс — збільшувався, зростав.

ГРИБ — ГРІБ

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Їзачок листя **гриб**.
І знайшов великий **гриб**.
Знову листячко він **гриб**.
І знайшов ще більший **гриб**.

Буде й завтра він гребти –
Хоче ще гриба знайти.
(Ю. Рибцун)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Гриб має піжку, на яку одягнена шапочка.
Гріб – це згрібав що-небудь граблями.

[Р] – [Н]

РІЖ – НІЖ

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

На кухні є кухонний ніж.
Ним сир і ковбасу ти ріж.

В обід бери столовий ніж.
Котлетку чи биточок ріж.
(О. Рибцун)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Ріж (різати) – це значить діли на шматочки за допомогою ножа чи ножниць.

Ніж – це предмет для різання.

[Р] – [Д]

БУРЯКИ – БУДЯКИ

- Послухай віршик і знайди у ньому схожі слова.

Посіяли буряки.
А виросли будяки.
Як виполем будяки.
Видно стане буряки.

(Ю. Рибцун)

- Поясни значення цих слів. Покажи відповідні картки.

Буряки – це овочі.

Будяки – це колючий бур'ян.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. — К.: Ред. журн. «Дошкільне виховання». — 1999.
2. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / Наук. кер. та заг. ред. О.Л. Кононко. — К.: Світлич, 2008. — 430 с.
3. Пат. 44366 Україна, МПК: А 61 Н 1/00 А 61 М 21/00, Спосіб відновлення вимовної функції у дошкільнят з порушеннями фонетико-фонематичної сторони мовлення / Рибун Ю. В. — № u200908240; заявл. 04.08.2009; опубл. 25.09.2009, Бюл. № 18.
4. Рибун Ю. В. Методичні рекомендації щодо формування фонетико-фонематичної складової експресивного мовлення молодших дошкільників із ЗНМ / Ю. В. Рибун // Український логопедичний вісник: зб. наук. праць. — К.: Актуальна освіта, 2010. — Вип. 1. — С. 72–82.
5. Рибун Ю. В. Мовленнєві намістники для маленької дитини: навч.-метод. посіб. / Ю. В. Рибун. — К.: Літера, 2010. — 160 с.
6. Рибун Ю. В. Формування звуковимови у дітей із ФФНМ: п'ятий рік життя: комплекс рухл. ігор / Юлія Рибун // Палітра педагога. — 2010. — № 2. — С. 24–27.
7. Соботович Е. Ф. Об отставании фонематического развития у детей с неправильным произношением / Е. Ф. Соботович // XXIII Перцевские чтения. Дефектология. — Ленинград, 1970. — С. 101–104.
8. Соботович Е. Ф. О механизмах формирования фонематического восприятия у детей в процессе онтогенеза / Е. Ф. Соботович, И. Э. Соботович // Интеграция аномальной дитини в сучасній системі соціальних відносин. — К., 1994. — С. 267–271.
9. Соботович Е. Ф. Проявление косноязычия у детей дошкольного возраста и пути его устранения: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.03 / Е. Ф. Соботович. — Ленинград, 1970. — 199 с.
10. Соботович Е. Ф. Формирование перцептивного и смыслового уровня восприятия речи (слов) в процессе онтогенеза / Е. Ф. Соботович, И. Э. Соботович // Интеграция аномальной дитини в сучасній системі соціальних відносин. — К., 1994. — С. 271–273.

ЗМІСТ

Вступ	3
Буду звуки я твачати, а шми хочу я пограти (Перші вправи для ознайомлення зі звуками)	8
Кожна сторінка — мовна перлинка (Ілюстрований словничок пароніміє)	21
[А] — [И]	22
[А] — [У]	23
[А] — [О]	24
[О] — [У]	27
[Е] — [У]	28
[Е] — [И]	29
[И] — [О]	29
[И] — [У]	31
[БИ] — [Б'И]	32
[БУ] — [Б'У]	32
[Б'] — [Д'], [Б'] — [Д]	33
[Б] — [Д]	34
[Б] — [М]	34
[Б] — [П]	35
[П'] — [Н']	39
[П] — [Д]	39
[П] — [Т]	40
[М] — [Т]	41

[М] – [Д].....	41
[М] – [В].....	42
[М] – [Н].....	43
[ВМ] – [В'І].....	45
[В] – [Ф].....	45
[ДМ] – [Д'І].....	46
[Д'] – [Т'].....	47
[Д] – [Т].....	48
[Г] – [К].....	50
[Г] – [Б'].....	52
[Г] – [Б].....	53
[Г] – [П].....	54
[Г] – [Х].....	54
[Г] – [К].....	55
[К] – [Б].....	57
[К] – [П].....	57
[К] – [М].....	60
[К] – [В].....	62
[К] – [Т].....	63
[КМ] – [К'І].....	63
[Х] – [В].....	64
[С] – [М].....	65
[С] – [В].....	67
[С] – [Г].....	67

[С] – [К].....	68
[С] – [ШЧ].....	69
[С] – [Х].....	69
[С] – [С'].....	71
[СМ] – [С'І].....	72
[С'] – [З'].....	72
[С] – [З].....	73
[С] – [З], [П] – [Б].....	76
[З] – [Н].....	77
[З] – [Д].....	78
[Ш] – [М].....	79
[Ш] – [В].....	79
[Ш] – [С].....	80
[Ш] – [Ч].....	84
[Ж] – [Б].....	85
[Ж] – [С].....	86
[Ж] – [З].....	89
[Ж'] – [З'].....	89
[Ж] – [Ш].....	90
[Ч] – [К].....	94
[Ч] – [Д].....	94
[Ч] – [Б].....	95
[Ч] – [П].....	96
[Ч] – [С].....	97

[ШЧ] – [Г].....	98
[ШЧ] – [С].....	99
[ШЧ] – [Ч].....	100
[ШЧ] – [Ш].....	101
[Л] – [С].....	101
[Л] – [Х].....	102
[Л] – [К].....	103
[Л] – [Г].....	104
[Л] – [Н].....	104
[Л] – [В].....	105
[Л] – [М].....	107
[Л'] – [Л'].....	107
[Л'] – [Н'].....	108
[Л'] – [В'].....	109
[ЛП] – [ЛП].....	110
[Л] – [Р].....	111
[Л'] – [Р'].....	118
[Р] – [С].....	119
[Р] – [М].....	120
[Р] – [Н].....	121
[Р] – [Ш].....	121
[Р] – [В].....	122
[Р] – [К].....	123
[Р] – [Г].....	123

[Р] – [Н].....	124
[РН] – [Р'Н].....	125
[Р'] – [Н'].....	126
[Р'] – [Л'].....	127
Література.....	128

Навчально-методичне видання

Рібцун Юлія Валентинівна
Рібцун Ольга Григорівна

СЛОВНИЧОК ДЛЯ ДІТОЧОК: ПАРОНІМИ

Схвалено для використання в дошкільних навчальних
закладах комісією з дошкільної педагогіки та психології
Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України
(лист №14/18-Г-228 від 12.04.2011 р.)

Схвалено засіданням вченої ради Інституту спеціальної педагогіки
НАПН України (протокол №1 від 31 січня 2011 р.)

Головний редактор *Ніна Андрусич*
Редактор *Діана Осадча*
Коректор *Ніна Любаченко*

Формат 60х84/16. Друк офсетний.
Папір офсетний. Умовн.-друж. арк. 15,84.
Обл.-вид. арк. 1,95. Наклад 1000 прим.

Видавництво "Світлич",
вул. Ю. Коцюбинського, 7, Київ, 04053.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК №1203 від 21.01.2003 р.

З питань замовлення звертатися:

тел. (044) 486-91-14, (044) 486-13-32 (т/ф), +38 067 5045022
e-mail: dv@dysvit.com.ua